

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

”Draama toimi loistavasti ajatuksia herättäen”

- Rauhankoulun toimintakokonaisuuksien laadun ja vaikuttavuuden arviointi

Tuuli Huovila

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyönkoulutusohjelma (210 op)

11/2011

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Tuuli Maaria Huovila	Sivumäärä 47 ja 4 liitesivua
Työn nimi ”Draama toimi loistavasti ajatuksia herättäen” –Rauhankoulun toimintakokonaisuuksien laadun ja vaikuttavuuden arviointi	
Ohjaava opettaja Hanna Laitinen	
Työn tilaaja ja työelämäohjaaja Rauhankoulu, Annukka Toivonen	
Tiivistelmä <p>Tämän opinnäytteen tarkoitus on selvittää Rauhankoulun toimintakokonaisuuksien laatua ja vaikutusta vuosilta 2010-2011. Opinnäytteen on tarkoitus havainnollistaa, millä tavoin Rauhankoulun toimintakokonaisuudet koetaan ja miten ne vaikuttavat osallistujiin. Opinnäytetyö selvittää laatua ja vaikutusta opettajien näkökulmasta. Tutkimuksen aihe tuli tutkimuspyyntönä Rauhankoululta.</p> <p>Opinnäytetyö on laadullinen tutkimus. Tutkimusmenetelmänä on puolistrukturoitu teemahaastattelu puhelinhaastatteluna sekä webropol-kyselynä. Lisäksi analysoitiin opettajien antamia palautelomakkeita. Puhelinhaastatteluissa käytettiin harkinnanvaraista otantaa, ja haastateltavat olivat opettajia Turusta, Vaasasta, Pääkaupunkiseudulta ja Tampereelta. Puhelinhaastatteluja tehtiin yhteensä kuusi. Webropol-kysely lähetettiin kaikille Rauhankoulun toimintakokonaisuuksiin osallistuineille opettajille, jotka olivat yhteystietonsa antaneet jatkotutkimuksia varten (34kpl). Vastauksia Webropol-kyselyyn tuli kahdeksan. Lisäksi analysoitavia palautelomakkeita oli 48 kappaletta. Tutkimushaastattelut ja kyselyt tehtiin vuoden 2011 elo-syyskuun aikana ja analyysi saman vuoden loka-marraskuun aikana.</p> <p>Tutkimus rajasi laadun määritelmän Rauhankoulun omiin määritelmiin laadusta: kun Rauhankoulun toimintakokonaisuuksien tavoitteet toteutuvat, on toiminta laadukasta ja vaikuttavaa. Tärkeimmät esille nousseet asiat ovat osallistujien empatiakyvyn vahvistuminen, tiedon lisääntyminen, menetelmien toimivuus, erityisesti draama, sekä toive toiminnan jatkuvuudelle.</p> <p>Laadun ja vaikutuksen arvioinnin lisäksi opinnäyte pyrkii nostamaan esille huomioita, joita analyysissä löytyi. Opinnäyte pyrkii antamaan suuntaviivoja siihen, miten opettajat arvioivat osallistujien kokevan Rauhankoulun toimintakokonaisuuden, ja mitä vielä mahdollisesti voisi parantaa.</p> <p>Opinnäyte hyödyttää Rauhankoulua, joka tekee juuri kaksivuotisen hankkeen loppuarviointia rahoittajalle. Lisäksi opinnäytteestä voivat hyötyä muutkin rauhan- ja kehityskasvatuksen saralla työskentelevät tahot ja organisaatiot.</p>	
Asiasanat Rauhankasvatus, kehityskasvatus, asenteet, osallisuus, draama, vaikuttaminen	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCE

Degree program of civic activities and youth work

ABSTRACT

Author Tuuli Maaria Huovila	Number of pages 51
Title ”Draama toimi loistavasti ajatuksia herättäen” – Evaluating the quality and impact of Peace School	
Tutor Hanna Laitinen	
Subscriber and Mentor Rauhankoulu, Annukka Toivonen	
Abstract <p>The aim of this thesis was to find out the quality and impact of Peace school actions. Thesis explains how the action lines of Peace School are experienced and how they affect on participants. The thesis examines the level of quality and impact of teachers’ from point of view. The subject of this research were research request made by Peace School.</p> <p>The survey is qualitative. It was conducted by using a semi-structured theme research method, and the data was gathered by using methods such as phone interview and webropol- query. In addition of these were analyzed feedback forms by teachers. In the phone interviews were used discretionary sampling, and the interviewees were teachers from Turku, Vaasa, Tampere and Helsinki-area. Webropol-query were sent to all the teachers who participated in Peace school during years 2010-2011. Answers were received from eight teachers. Feedback forms were 48 pieces. Research interviews were conducted in August and September 2011.</p> <p>However, this research limited the quality of peace school's own definition of quality. When the school’s actions in the peace school goals are realized, is a function of high quality and effective. Results were found from areas such as strengthening the capacity of empathy, increase of knowledge, methods of actions, especially in drama; end the hopes for continuity of actions.</p> <p>In addition of quality and impact, thesis raises the important observations that the material was found. Thesis aims to provide guidelines on how teachers evaluate the participants to experience the Peace School overall, and what may still be able to improve.</p> <p>This thesis will help Peace School to demonstrate for the sponsor how Peace School affects for the participants and how quality and effective it is.</p>	
Keywords Peace education, development education, participation, drama, influencing	

Sisällysluettelo

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1. Johdanto	6
3. Toimintaympäristö	8
3.1 Rauhankoulun tausta ja toimintaperiaate	9
3.2 Draamakasvatus	9
3.3 Rauhankoulun opetussuunnitelma	10
3.4 Taustajärjestöt	11
3.4.1 Suomen Rauhanliitto – Finlands Fredsförbundet	11
3.4.2 Rauhankasvatusinstituutti ry	12
4. Keskeiset käsitteet ja teoriatausta	12
4.1 Globaalikasvatus	13
4.2 Rauhan- ja kehityskasvatus	14
4.3 Ihmisoikeuskasvatus	16
4.4 Osallistaminen	17
4.5 Kolbin malli	18
4.6 Innostaminen	19
4.7 Asenteet	20
5. Laatu	21
6. Tutkimuksen kulku	23
6.1 Tutkimusmetodi	24
6.2 Tutkimusmenetelmät	24
6.3 Aineiston keruu	25
6.4 Tutkimusetiikka	27
7. Aineiston purku ja analysointi	28
7.1 Rauhankoulun toimintamallin, Rauhan ja kehityksen toimintakokonaisuuden, laatu ja vaikuttavuus	29
7.1.1 Herättivätkö Rauhankoulun toimintapäivät osallistujien keskuudessa ajattelua tai keskustelua rauhan- ja kehityskasvatuksen teemoihin liittyen?	30
7.1.2 Empatiakyvyn herääminen	30
7.1.3 Tiedon lisääntyminen	31

7.1.4 Arvioituja vaikutuksia oppilaisiin	34
7.1.5 Rauhankoulun materiaalien jatkokäyttö	36
7.1.6 Opettajilta saadut kehittämis ehdotukset	37
7.2 Opettajien palautelomakkeiden analysointi	38
8. Yhteenveto	39
8.1. Toteutuiko tavoitteet?	42
9. Pohdinta ja yhteenveto	44
LÄHTEET	46
LIITTEET	48

1.Johdanto

Opinnäytetyölle oli selkeä tilaus Rauhankoululta. Edellisen kerran Rauhankoulun toimintapäivät arvioitiin opinnäytetyön muodossa marraskuussa 2009. Nyt kaksivuotisen rahoituksen päätteeksi Rauhankoulu raportoi jälleen rahoittajalle (Ulkoasiainministeriö), jolle tulee raportoida Rauhankoulun laatua ja vaikuttavuutta. Opinnäytetyöni on tarkoitus vastata tähän tarpeeseen. Rauhankoulu tekee rahoittajalle arvion hankkeesta, ja opinnäytteeni tukee tätä rahoittajalle menevää arviota. Tulevaisuudessa Rauhankoulu ottaa huomioon tutkimuksen tuloksia kehittäessään toimintaansa.

Laadun ja vaikutuksen arviointi ei ole kovin helppoa. Laadulla voidaan tarkoittaa hyvin erilaisia asioita riippuen näkökulmasta ja laadun kriteereistä. Tämän vuoksi olen rajannut opinnäytteessäni laadun määritelmän Rauhankoulun määritelmään laadukkuudesta suhteessa Rauhankoulun toimintakokonaisuuksien osallistujiin. Rauhankoulu on määritellyt erikseen tavoitteet ja laadukkuuden suhteessa ammattilaisten koulutukseen sekä yhteiskuntaan laajemmin, Tässä työssä keskityn nimenomaan laatuun suhteessa Rauhankoulun toimintapäivien osallistujiin. Myös vaikuttavuuden arviointi on melko hankalaa. Kesäkuussa 2011 Suomessa järjestettiin kansainvälinen seminaari nimeltä Development Education Summer School 2011 jonka tarkoituksena oli pohtia, miten globaalikasvatuksen vaikuttavuutta voidaan tutkia. Selkeitä mittareita laadun ja vaikuttavuuden mittaamiseen ei vielä olla löydetty, ja se tekeekin omasta prosessistani hieman haastavan.

Aionkin keskittyä selvittämään, onko Rauhankoulun toimintakokonaisuuksissa päästy Rauhankoulun asettamiin tavoitteisiin laadusta ja vaikuttavuudesta. Toisin sanoen, laadukas Rauhan ja kehityksen toimintakokonaisuus on sellainen, joka on vaikuttanut osallistujiin Rauhankoulun tavoitteissa määritetyillä tavoilla. Jos selvitän, onko toimintapäiviin osallistuminen vaikuttanut osallistujiin toivotulla tavalla, saan selville myös sen, onko Rauhankoulun toimintakokonaisuudet olleet laadukasta.

Rajaan selvitykseni luokkansa Rauhankouluun tuoneiden opettajien näkökulmaan. Selvitykseni siis nojaa opettajien arvioon, onko heidän havaintojensa mukaan Rauhankoulun toimintakokonaisuudella ollut tavoiteltua vaikutusta osallistujiin. Opinnäytetyöni keskeisenä tavoitteena on saada selville Rauhankoulun uuden toimintamallin, Rauhan ja kehityksen toimintakokonaisuuksien, laatu ja vaikuttavuus, mutta myös tuoda konkreettisia parannusehdotuksia, mikäli Rauhankoulun asettamiin tavoitteisiin laadusta ja vaikuttavuudesta ei olla päästy.

Opinnäytetyöni on laadullinen, kvalitatiivinen tutkimus. Tutkimuksessa on käytetty aineistonkeruumenetelmänä puolistrukturoitua teemahaastattelua kyselyiden ja puhelinhaastatteluiden muodossa.

2 Tutkimusongelma

Tutkimusongelmana on Rauhan ja kehityksen toimintakokonaisuuden laadun ja vaikutuksen selvittäminen. Pyyntö opinnäytetyöhön tuli Rauhankoululta, ja tutkimuskysymys muotoutui vastaamaan opinnäytetyön tilaajan kehittämistarpeita. Tutkimusongelmaa lähdin pohtimaan seuraavien alatutkimuskysymyksien avulla:

- Herättivätkö Rauhankoulun toimintapäivät osallistujien keskuudessa ajattelua tai keskustelua rauhan- ja kehityskasvatuksen teemoihin liittyen?
- Jatkettiinko teemojen työstämistä yleisesti luokassa?
- Saiko Rauhankoulun toimintapäivät osallistujissa tiedostamaan omat vaikutusmahdollisuudet? Johtiko tiedostaminen toimintaan oikeudenmukaisemman maailman puolesta?
- Vahvistiko Rauhankoulun toimintakokonaisuus osallistujien empatiakykyä?
- Lisäsikö Rauhankoulun toimintakokonaisuus osallistujien tietoa rauhan- ja kehityskasvatuksen teemoista?

Opinnäytetyöni päätutkimuskysymys ja alatutkimuskysymykset muotoutui hitaasti prosessimaisesti pohtiessani niitä yhdessä Rauhankoulun koordinaattori Annukka Toivosen, Rauhankasvatusinstituutin pääsihteeri Johanna Laajan sekä

Rauhankoulun pitkäaikaisen ohjaajan Anna Saksmanin kanssa. Yhteistyönä globaali- ja rauhankasvatukseen perehtyneiden ihmisten kanssa syntyneet tutkimuskysymykset synnyttivät myös kyselylomake- sekä haastattelurungot, joiden avulla selvitän tutkimusongelmaani.

3. Toimintaympäristö

Päädyin mukaan toimintaan keväällä 2011 kun tein kehittämishankkeeni Rauhankoululle. Tuntui luontevalta jatkaa samassa työyhteisössä, ja niinpä tartuin tilaisuuteen tehdä myös opinnäytetyö Rauhankoululle. Rauhankoulu on Rauhanliiton ja Rauhankasvatusinstituutti ry:n yhteinen rauhankasvatustyömuoto. Rauhankoulun toiminta alkoi vuonna 1998 Helsingistä, mutta vuonna 2008 se sai ulkoasiainministeriön kaksivuotisen kehityskasvatustuen ja laajensi toimintaansa myös Turkuun, Tampereelle ja Vaasan alueelle.

Rauhankoulu tarjoaa alakouluille, yläkouluille ja lukioille maksuttomia Rauhan ja kehityksen toimintapäiviä. Rauhankoulun toimintakokonaisuus koostuu kahdesta toimintapäivästä ja välitehtävästä sekä opettajille annettavista ennakotehtävistä ja jatkokäsittelymateriaaleista. Toimintapäivien välillä on yleensä kaksi viikkoa. Tämä mahdollistaa pidempijaksoisen syventymisen rauhan- ja kehityskasvatuksen teemoihin. Toimintapäivät koostuvat toiminnallisista menetelmistä ja draamatarinoista. Globaaleihin teemoihin tutustutaan draaman keinoin, ja aiheina on muun muassa ihmisoikeudet, lastenoikeudet, pakolaisuus, yhdenvertaisuus, globaalit kehityskysymykset, kehitysmaiden todellisuus ja arki. Rauhankoululla on omia ”käsikirjoitettuja” draamatarinoita, joiden avulla tutustutaan yhdessä ryhmänä johonkin valittuun teemaan. Rauhankoululla on noin viisitoista eri draamatarinaa, joista rauhankoulunohjaajat yhdessä luokan opettajan kanssa valitsevat ikäluokalle sopivan. Alakoululaisten kanssa käsitellään usein yhdenvertaisuutta ja kiusaamista, kun taas yläkoululaisten ja lukiolaisten kanssa käsitellään esimerkiksi globaaleja kehityskysymyksiä, aktiivista kansalaisuutta ja tutustutaan esimerkiksi pakolaisten elämään.

3.1 Rauhankoulun tausta ja toimintaperiaate

Rauhankoulu syntyi vuonna 1998 kun Suomen Rauhanliitto ja Suomen Sadankomitean liitto kokosivat työryhmän kehittämään hanketta, joka vastaisi koulujen tarpeeseen käsitellä rauhankysymyksiä. (Tarvainen, 2003, 13.)

Koulumaisesta nimestään huolimatta Rauhankoulu ei ole koulu, vaan se on ensisijaisesti kansalaisjärjestötoimintaa. Toiminnan motiivina on rauhankulttuurin rakentaminen, jolla tarkoitetaan sitä että ihmisten jokapäiväisessä elämässä tapahtuvia arkisia ongelmatilanteita ja konflikteja pyritään ratkaisemaan rauhanomaisin keinoin Rauhankulttuurilla tarkoitetaan myös vakiovallattomaan maailmaan tähtäävien yhteiskunnallisten rakenteiden vahvistamista vakiovaltaisten rakenteiden sijaan. Rauhankoululla on oma ohjaajakollegio, joka työstää ja suunnittelee Rauhankoulun toimintaa yhdessä Rauhankoulun koordinaattorin kanssa. (www.rauhankoulu.fi.)

Rauhankoulu on kansalaisjärjestötoimintaa, joka ylläpitää rauhankasvatustyötä ja keskittyy toiminnassaan rauhaan, väkivallattomuuteen, konfliktien ennaltaehkäisyyn. Rauhankoulu toimii itsenäisesti omien lähtökohtiensa mukaisesti koulun kasvatustehtävää tukien. Se myös herättää tietoisuutta ja innostaa osallistujia vaikuttamaan oman tulevaisuutensa sekä kansalaisyhteiskunnan rakentamiseen. Rauhankoulu tarjoaa tietoa muun muassa rauhaan ja väkivallattomuuteen liittyvissä kysymyksissä. Rauhankoulu nojaa toiminnassaan Unescon yleiskokouksessa vuonna 1995 laadittuihin YK:n ihmisoikeuksien julistukseen perustuviin rauhan-, ihmisoikeus- ja demokratiakasvatuksen yleisiin tavoitteisiin ja toteuttaa laatimaansa opetussuunnitelmaa. (www.rauhankoulu.fi.)

3.2 Draamakasvatus

Rauhankoulu käyttää toiminnassaan paljon draamakasvatusta. Draamakasvatuksella tarkoitetaan muun muassa työskentelytapaa, jossa pidemmässä prosessissa

käsitellään jotakin aihetta teatterin keinoin. Draamaprosessissa suurimman osan ajasta ryhmä toimii yhdessä, eikä yleisöä ole. Ryhmän jäsenet joko ottavat tai saavat itselleen roolin tai toimivat kuvitteellisessa tilanteessa omana itsenään. (Vehkalahti, 2006, 190-191.)

Rauhankoulun draamatyöskentelyä määrittelee hyvin Owensin ja Barberin asettamat neljä lähtökohtaa draaman käytölle opetustyössä:

1. Vakaa uskomus siitä, että draama on vakavasti otettava leikki, joka tarjoamahdollisuuden tilanteessa oppimiselle.
2. Draaman käytöstä saatu kokemus.
3. Empiiriset todisteet draaman toimivuudesta (mm. draamatarinat)
4. Mahdollisuus vaikuttaa draamaprosessin kautta

Draaman keinot ovat välineitä aidon dialogin mahdollistavalle tapahtumalle, ne ovat ikään kuin ajatteluprosessia tukevia rakennuspalikoita, joilla "näkymätön tehdään näkyväksi". Niiden tehtävänä on paljastaa, nostaa uudelle ja uudelleen kokemisen tasolle näkyviin näkökulmia, yksityiskohtia, joihin jokapäiväisissä, arkisissa tilanteissa emme tule kiinnittäneeksi huomiota ja saattaa ne yhteisen tarkastelun alle. Draamatyöskentelyssä huomio kiinnittyy kuunteluun, läsnäoloon, tapahtumien, tilanteen painopisteeseen ja sen muuttumiseen, pyrkimyksiin tilanteessa. Avainkäsitteitä ovat myös jännite, tunteet ja ajatukset. (rauhankoulu.fi.)

Rauhankoulussa käytettävät menetelmät ovat lähellä prosessidraamaa, jonka päämääränä on tutkia jotakin asiaa draamallisesti.

Prosessidraamassa rakennetaan yhdessä, ryhmänä, draaman maailma, ja liikutaan yhdessä edestakaisin draaman ja todellisuuden välillä keskustellen ja suunnitellen. Draamakasvatus on ryhmässä toimimista, ryhmäprosessi, joka onnistuessaan luo oivalluksia ja kokemuksia. (Heikkinen, 2005, 24.)

3.3 Rauhankoulun opetussuunnitelma

Rauhankoululla on oma opetussuunnitelmansa, joka määrittää Rauhankoulun toimintaperiaatteet.

Rauhankoulu on kansalaisjärjestötoimintaa, jonka johtoajatuksena on yhteisöjen ja yksilöiden mahdollisuus valita väkivallattomuus toiminnan lähtökohdaksi. Rauhankoulun tavoitteet suhteessa osallistujiin, rauhankasvatustyöhön sekä yhteiskuntaan nojaavat Unescon tavoitteisiin, jotka laadittiin 1995 osana YK:n ihmisoikeuksien julistusta. Rauhankoulun toiminta on arvosidonnasta ja lisäksi se asettaa toiminnalle vaatimuksen kriittisestä ajattelusta, uusien näkökulmien löytämisestä ja siten uudenlaisen toiminnan mahdollistamisesta. (rauhankoulun opetussuunnitelma.)

Rauhankoulun opetussuunnitelma toteaa Rauhankoulun liittyvän kriittisen pedagogiikan perinteeseen. Sille on keskeistä muutoksen vaatimus, johon on sisäänrakennettuna toivo hyvästä elämästä. Tätä kutsutaan freireläiseksi toivon pedagogiikaksi. (emt. 3.)

Rauhankoulun toimintakokonaisuuksien tavoite on draamatarinoiden kautta saada osallistujat eläytymään rauhan ja kehityksen teemoihin sekä tiedon tarjoamisen lisäksi herätellä osallistujissa tunteita, ajatuksia ja keskustelua valituista teemoista. Draamatarinan pohjalta etsitään ryhmissä yhtymäkohtia osallistujien omaan elämään, joka mahdollistaa syvempienkin tuntemuksien esille pääsyn, joihin ei tavallisessa opetustilanteessa välttämättä päästä.

3.4 Taustajärjestöt

Rauhankoulu itsessään ei ole järjestö, vaan kahden rauhanjärjestön alainen hanke. Seuraavaksi esittelen Rauhankoulun kaksi taustajärjestöä.

3.4.1 Suomen Rauhanliitto – Finlands Fredsförbundet

Rauhanliitto toimii kattojärjestönä yli kymmenelle rauhanjärjestölle. Nykyinen Rauhanliitto perustettiin vuonna 1920. Rauhanliitto on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton. Rauhankasvatusta Rauhanliitto on harjoittanut vuodesta 1998, kun Rauhankoulu perustettiin. Rauhanliiton periaatteita ovat muun muassa YK:n ihmisoikeusjulistus, yksilön oikeus kieltäytyä tappamasta, kansakuntien ja ryhmien välisten konfliktien rauhanomainen ratkaisu, joukkotuhoaseiden kieltö, kansainvälisten yhteistyörakenteiden vahvistaminen. (rauhanliitto.fi.)

3.4.2 Rauhankasvatusinstituutti ry

Rauhankasvatusinstituutti perustettiin 1981, jolloin se kantoi vielä nimeä Yrjö Kallisen rauhanopiston kannatusyhdistys ry. Rauhankasvatusinstituutti on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton. Järjestö on perustamisesta saakka kouluttanut aikuiskasvattajia, julkaissut kirjoituksia rauhankasvatuksesta sekä tehnyt kehitysyhteistyötä. Rauhankasvatusinstituutti ry pyrkii edistämään kasvatuksen avulla sellaisen kansalaismielipiteen syntymistä, joka mahdollistaa pysyvän ja oikeudenmukaisen rauhantilan syntymisen. (rauhankasvatusi.fi.)

4. Keskeiset käsitteet ja teoriatausta

Tutkimuksen teoreettinen viitekehys pohjautuu globaalikasvatusta, rauhan- ja kehityskasvatusta, ihmisoikeuskasvatusta, osallistamista, innostamista ja asenteita käsittelevään kirjallisuuteen ja aikaisempiin tutkimuksiin. Teoreettinen viitekehys nojaa myös laatuun, jonka olen määritellyt muun muassa Rauhankoulun laadun määrittelyn mukaan. Tutustuin tutkimukseen liittyvään teoriaan ajalla kesäkuu – syyskuu 2011.

4.1 Globaalikasvatus

Globaalikasvatus on toimintaa, jolla pyritään ohjaamaan ihmisiä maailmanlaajuiseen yhteisvastuuseen. Globaalikasvatuksen tunnetuimpiin määritelmiin kuuluu Maastrichtin julistus, joka on luotu kansainvälisessä yhteisymmärryksessä vuonna 2002. Julistuksessa globaalikasvatus määriteltiin seuraavanlaisesti:

”Globaalikasvatus on toimintaa, joka avaa ihmisten silmät ja mielen maailman todellisuudelle ja herättää heidät toimimaan kaikille kuuluvien ihmisoikeuksien sekä oikeudenmukaisemman ja tasa-arvoisemman maailman puolesta” (Maailmaa muuttamaan, 2010, 8-10.)

Globaalikasvatuksen lähtökohtana on kriittisyyteen kasvaminen, eli haastetaan ihmiset itse pohtimaan ympäröivää maailmaa ja omaa rooliaan osana globaalia yhteiskuntaa. Globaalikasvatus rohkaisee pohtimaan tiedon ja toimintatapojen alkuperiä, joka on Paulo Freiren kehittämän Kriittisen pedagogiikan ydinajatus. (Emt. 2010, 12-13.)

Globaalikasvatuksen tavoitteena on kasvattaa ihmisistä aktiivisia maailmankansalaisia. Tällä tarkoitetaan sitä, että ihmiset ymmärtävät oman roolinsa ja omat vaikutusmahdollisuutensa niin paikallisesti kuin globaalistikin. On hyvä huomata myös se, että toimimatta jättäminen on valittu toimintatapa, jolla on seurauksensa. (Emt. 2010, 10.)

Globaalikasvatuksen synonyyminä käytetään usein termiä kansainvälisyyskasvatus. Termeillä on pieni vivahde-ero, mutta yhtä kaikki kummatkin sisältävät tavoitteen ohjata ihmiset kiinnostumaan ympäröivästä maailmasta ja toimimaan toisia ihmisiä ja maailmaa kunnioittaen. Globaalikasvatuksen rinnalla yleiskäsitteinä käytetään ihmisoikeus-, rauhan ja kehityskasvatusta. Käsitteet ovat kuitenkin päällekkäisiä, ja toisinaan niiden erottaminen on mahdotonta. (Allahwerdi, 2001, 29.)

Vuonna 1948 hyväksytty YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus vaati, että jäsenvaltioiden olisi tehtävä kaikkensa niiden saamiseksi omien kansallisten koulutusohjelmiensa osiksi. Tuolloin aika ei ollut kuitenkaan vielä kypsä, vaan vasta

1970-luvun taitteessa käynnistyi keskustelu kansainvälityskasvatuksesta ja sen tavoitteista. (Allahwerdi, 2001, 9-26.)

Syyskuussa vuonna 2000 YK:n yleiskokous hyväksyi vuosituhatjulistuksen, joka konkretisoitiin kahdeksaksi kehitystavoitteeksi. Ne on määrä saavuttaa vuoteen 2015 mennessä, ja ne ovat:

- Äärimmäisen nälän ja köyhyyden poistaminen
- Peruskoulutuksen ulottaminen kaikille
- Sukupuolten välisen tasa-arvon ja naisten aseman parantaminen
- Lapsikuolleisuuden vähentäminen
- Odottavien äitien terveyden parantaminen
- Taistelu Aidsia, malariaa ja muita tauteja vastaan
- Ympäristön kestävä kehityksen takaaminen
- Globaalin kumppaneiden luominen kehitykselle

Globaalikasvatus on tärkeää myös edellä mainittujen kansainvälisten kehitystavoitteiden näkökulmasta. YK:n asettamien vuosituhatavoitteiden toteutumisen kannalta on erittäin olennaista, että ihmiset haluavat toimia niiden edistämiseksi. (Maailmaa muuttamaan, 2010, 11.)

4.2 Rauhan- ja kehityskasvatus

Rauhankasvatus on arvokasvatusta ja se on osa globaalikasvatusta. Sekä rauhan- että globaalikasvatus on kasvatusta etiikan ja moraalin arvoihin. Rauhankasvatus perustuu Unescon vuonna 1974 antamaan suositukseen, jonka johtavia periaatteita ovat maailmanrauhan vahvistaminen ja siihen pyrkiminen, konfliktien ehkäiseminen, ristiriitojen väkivallaton ratkaiseminen ja siihen pyrkiminen sekä rauhan kulttuurin perustan vahvistaminen. (Allahwerdi, 2001, 32.)

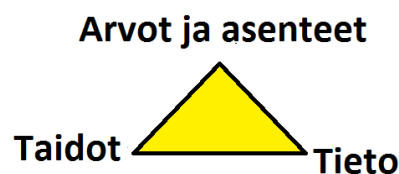
Rauhankasvatuksen tarkoitus on herättää ihmiset pohtimaan ihmisarvoon ja

oikeudenmukaisuuteen liittyviä kysymyksiä. Se pyrkii herättämään moraalista ja sosiaalista vastuuta ja kasvattamaan ymmärryksen yli kansakuntien ja kulttuurien rajojen. Rauhankasvatuksessa käsitellään erilaisia globaaleja teemoja, kuten demokratiaa, aktiivista kansalaisuutta, kestäväää kehitystä, tasa-arvoa, väkivallattomuutta ja monikulttuurisuutta. (Rauhankasvatusinstituutti ry.)

Rauhan- ja kansainvälisyyskasvatuksen tavoitteet kytkeytyvät ennen kaikkea sosio-emotionaalisiin kehitystekijöihin, tietynlaisten arvojen, asenteiden ja toimintatapojen muodostamiseen. (Wahlström, 1991,11.)

Kehityskasvatuksella puolestaan pyritään kasvattaa lapsia ja nuoria omaksumaan tietyt tiedot, taidot, arvot ja asenteet joiden avulla muutoksen ja kehityksen hallinta ja ymmärtäminen on mahdollista. Kehityskasvatuksen käsitteen käyttämisellä on korostettu kehitysyhteistyönäkökulmaa ja solidaarisuutta maailman köyhiä kohtaan. Kehityskasvatus pohtii, mitä kehitys todella on ja mihin suuntaan sitä tulisi ohjata. Kehityskasvatus laittaa pohtimaan myös sitä, miten yksilöt luovat kestäväää kehitystä omasta itsestä lähtien. (Myllymäki, 2004, 17.)

Kehityskasvatuksella tarkoitetaan kasvatuksellista toimintaa, jonka tavoitteena on lisätä kohderyhmänsä tietoisuutta globaaleista kehityskysymyksistä. Kehityskasvatus myös auttaa hahmottamana omaa paikkaa ja toimintaa maailmassa ja se pyrkii edistämään globaalia yhteisvastuullisuutta niin yksilöissä kuin yhteisöissä. (Ulkoasiainministeriö.)

Kuvio 1. Kansainvälisyyskasvatuksen konseptin laajuus

Global education guidelines määrittää kansainvälisyyskasvatuksen laajuuden yllä olevan kuvan avulla. Sen mukaan kansainvälisyyskasvatus mahdollistaa ihmisiä kehittämään tietoa, taitoja, arvoja ja asenteita, joita tarvitaan oikeuden turvaamiseksi kestävässä maailmassa, jossa jokaisella on oikeus toteuttaa omia mahdollisuuksiaan. (Global education guidelines, 2010, 20.)

Gloaalikasvatus.fi määrittää kehityskasvatuksen seuraavasti:

”Kehityskasvatus on kasvatuksellinen lähestymistapa, jonka avulla tutkitaan kansainvälisiä riippuvuussuhteita ja mahdollisuuksia globaalin epätasa-arvon poistamiseksi.

Kehityskasvatuksessa Pohjoisen ja Etelän välisiä suhteita tarkastellaan sekä rakenteellisella että yksittäisten ihmisten välisellä tasolla. Kehityskasvatus etsii kestäviä elämäntapoja ja tutkii erilaisia tulevaisuuden mahdollisuuksia. Siinä on kyse osallistumisesta, toiminnasta ja muutoksesta.” (www.gloaalikasvatus.fi.)

4.3 Ihmisoikeuskasvatus

Kansainvälisyyskasvatuksen taustalla vaikuttaa aina ihmisoikeudet. Ne toimivat perustana kaikissa YK:n ja Unescon kansainvälisyyskasvatukseen liittyvissä asiakirjoissa. Ihmisoikeudet kuuluvat kaikille ihmisille ja niiden mukaan ihmisillä on oikeus elää vapaata ja ihmisarvoista elämää. Ihmisoikeudet ovat yleismaailmallisia, luovuttamattomia ja jakamattomia. Ihmisoikeuksien keskeisiä periaatteita ovat ihmisarvo, tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus. Unescon kansainvälisyyskasvatusta koskevat asiakirjat painottavat ihmisoikeuksia niiden keskeisenä kulmakivenä. Vuonna 1974 hyväksyttiin kansainvälisyyskasvatuksen julistus, joka painottaan seuraavaa; ihmisoikeuksien tulee toteutua kulttuurien välisen yhteisymmärryksen ja kestävä kehityksen avulla. Vuoden 1995 Unescon kansainvälisyyskasvatusta koskeva julistus painottaa rauhankulttuurin ja suvaitsevaisuuden vahvistamista demokratian keinoin. (Allahwerdi, 2001, 30-31.)

Ihmisoikeuskasvatus korostaa valtioiden toimintaa maailmanrauhan vahvistamisessa

ihmiskunnan eloonjäämiseksi. Rauhankasvatusta lähestytään makrorakenteiden toiminnan ymmärtämisen tasolla; korostetaan tietoa, jonka avulla voidaan ymmärtää millaisista ongelmista maailmanrauhan uhat syntyvät (mm. ydinsota, biologiset aseet, tieteen ja teknologian käyttö sotimistarkoituksiin, rasismi, fasismi, apartheid jne.) (Allahwerdi, 2001, 33.)

4.4 Osallistaminen

Rauhankoulun toimintakokonaisuus perustuu hyvin pitkälti osallistujien osallistamiseen. Draamakasvatus on tapa tehdä yhdessä, jolloin jokainen mukana oleva saa tunteen siitä, että hänen panostaan tarvitaan onnistuneen päivän luomiseksi.

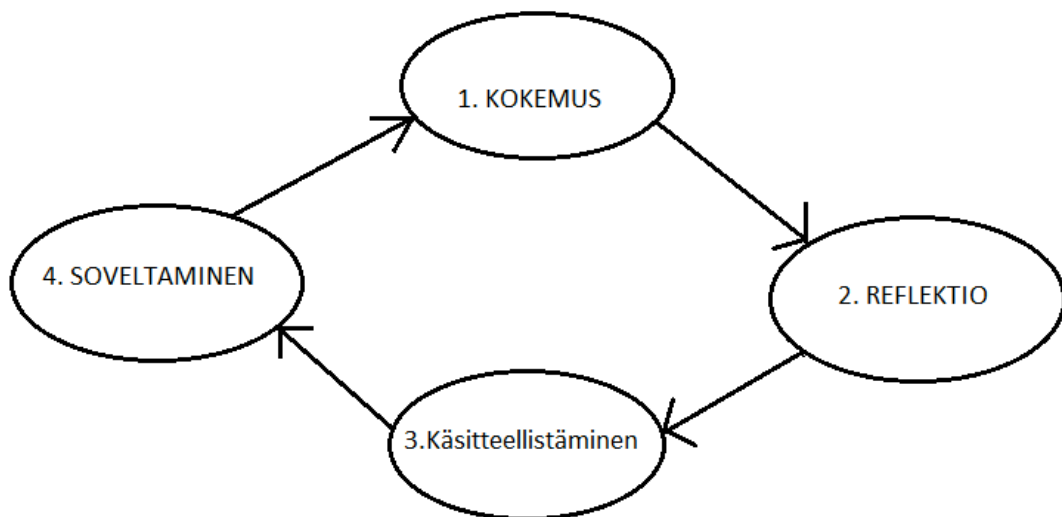
Osallisuus on osallisuuden tunnetta. Osallisuuden tunnetta kuvaavat hyvin termin empowerment suomalaiset käännökset voimaantuminen ja valtautuminen. Nämä termit kuvaavat osallisuuden tunteessa yhdistyvää tunnetta ja kompetenssia; nuori tuntee pätevyyttä ja pitää omaa rooliaan merkittävänä. Osallisuuden mittarina on se, kuinka hyvin osallistuja kokee osallisuutta tarinan kaikissa vaiheissa ja kuinka hyvin osallisen osallistuva positio säilyy tarinan loppuun asti. (Gretschel, 2002, 50:)

Rauhankoulun draamatarinoissa pyritään saamaan osallistajat edellä kirjoitetun teorian mukaisesti saamaan osallisuuden tunteen koko tarinan ajaksi. Draamatarinan lisäksi toimintapäivissä käytetään paljon muitakin osallistavia menetelmiä, joissa yhtä lailla pyritään samaan osallistujissa osallisuuden tunnetta.

Kansalaisfoorumille artikkelin kirjoittaneen Riikka Haahtelan mukaan osallisuus on vahvasti kokemuksellista ja jaettua. Osallisuudessa on kysymys syvällisestä, identiteettiin ulottuvasta kokemuksesta ja jäsenyyden tunteesta yhteisössä sekä mahdollisuudesta olla rakentavasti mukana yhteisöllisissä prosesseissa. Lähtökohtana osallisuudessa on yhteisen tietämyksen jakaminen. (Harju, 2004)

4.5 Kolbin malli

Kokemuksellisen oppimisen malli (Kolbin malli) on Rauhankoulun yksi käytetyimpiä malleja, ja se korostaa reflektion tärkeyttä oppimisessa. Reflektoinnilla tarkoitetaan ihmisen mietiskelyä, jossa asioita peilataan aikaisempaan kokemusmaailmaan. Reflektio-käsite ymmärretään yleensä aktiivisena tutkiskelu- ja paljastusprosessina, jonka lopputulos voi olla yllättäväkin. (Virta, 2011)

Kuvio 2 . Rauhankoulun tarpeisiin mukautettu Kolbin malli

1. Kokemus: Itse nähty ja koettu elämys (draama ja osallistavat menetelmät)
2. Reflektio: Faktakysymykset, mitä tapahtui?
3. Käsitteellistäminen: Miten, miksi mitä? Yleisempi ilmiö, johon liittyy
(Lisää tietoa ja tietoisuutta)
4. Soveltaminen: Liittyykö meidän elämään? (Soveltaminen osallistujien arkeen)

Kolbin malli toteutuu Rauhankoulun toimintakokonaisuudessa edellä esitetyn kaavan mukaan. Kokemuksena toimii osallistavat draamamenetelmät, joissa osallistajat pääsevät itse aktiivisesti eläytymään ja kokemaan draaman keinoin luotuja tilanteita. Muun muassa draamatarinoissa eläydytään hyvin vahvasti draaman kautta johonkin

kehityskasvatuksen teemoihin liittyvään tilanteeseen tai tunteeseen. Reflektio-vaiheessa osallistujat pohtivat, mitä juuri äsken draamatarinan aikana koettiin? Mitä äsken tapahtui ja vaikuttiko se minuun? Rauhankoulun toimintapäivissä reflektio-vaiheisiin on jätetty tilaa keskustelulle ja purulle, koska on äärimmäisen tärkeää, että osallistujat saavat jakaa kokemiaan ajatuksia ja tunteita. Kesken jäänyt reflektio voi pahimmassa tapauksessa viedä pohjan koko toimintapäivältä. Käsitteellistäminen, miten ja miksi? Pohditaan yhdessä Rauhankoulun ohjaajien kanssa, mihin ilmiö liittyy. Pohdiskeleva ja keskusteleava ote. Annetaan osallistujille lisää tietoa aiheesta. Esimerkiksi draamatarinassa, jossa tutustutaan sudanilaiseen poikaan nimeltä Mohammed, tutustutaankin samalla myös yleiseen ilmiöön, pakolaisuuteen. Soveltaminen taas tarkoittaa Rauhankoulussa pohdintaa siitä, liittyykö draamatarinassa koetut asiat meidän elämään? Yhteisen keskustelun, pohdinnan ja erilaisten menetelmien kautta mietitään, löytyykö koetuista teemoista yhtymäkohtia omaan elämään.

4.6 Innostaminen

”Innostamisen tehtävät perustuvat ihmisten omaan osallistumiseen” (Kurki, 2006, 77).

Innostaminen ei ole yksiselitteinen käsite, mutta kaikkien määritelmien ytimessä on ajatus, että innostaminen on tapa elähdyttää ihmisten hermistymisen ja itsetoteutuksen prosessia. Innostaminen herättää ihmisten tietoisuutta, organisoi toimintaa ja saa ihmiset liikkeelle. (Kurki, 2006, 19.)

Madridilaisen yliopiston professori J.V.Merinin mukaan innostamisella on kaksi päätavoitetta; sen avulla herätetään henkiin elämää siellä missä sitä ei ole ja luodaan liikettä, huolestuneisuutta, levottomuutta ja tuetaan aloitteellisuutta, itsenäistä toimintaa, vastuuntuntoa ja asioiden täytöntöönpanoa. (Kurki, 2006, 23.) Rauhankoulun toimintakokonaisuus pyrkii edellä mainittujen määritelmien mukaan innostaa osallistujia toimintaan ja tietoisuuteen.

Innostaminen ja osallistuminen ovat toisiinsa vahvasti sidoksissa. Myös Unesco on

määritellyt sosiokulttuurisen innostamisen niiden sosiaalisten käytäntöjen yhdistelmäksi, joiden tavoitteena on herätellä yhteisöjen aloitteellisuutta ja osallistumista oman kehityksensä prosessiin ja siihen maailmanlaajuiseen dynamiikkaan, johon yhteisöt ovat integroituneet. (Toivonen, 2009, 17.)

4.7 Asenteet

Onnistunut Rauhankoulun toimintakokonaisuus on vaikuttanut myös osallistujien asenteisiin. Osallistujia herätellään ymmärtämään maailman epätasa-arvoa, ja asenteita pyritään saamaan suvaitseviksi. Phil Erwin tutkii kirjassaan Asenteet ja niihin vaikuttaminen tätä ongelmaa. Yksi varhaisimmista asenteiden määritelmistä luonnehti asenteita yksinkertaisiksi ”yksilön mielentilaksi tiettyyn kohteeseen nähden”(Thomas & Znaniecki 1918). Asenteet nähdään ensisijaisesti tunteina, jotka voivat olla joko myönteisiä tai kielteisiä. Asenteet ovat pohjimmiltaan kuvitteellisia rakenteita ja niiden olemassa oloa ei pystytä näkemään tai mittaamaan suoraan. (Erwin, 2001, 11-12.)

Gordon Allport (1954) puolestaan on muotoillut kenties tunnetuimman asenteiden määritelmän: ”Opittu taipumus ajatella, tuntea ja käyttäytyä erityisellä tavalla tiettyä kohdetta kohtaan.” Sanalla *opittu* korostetaan, että asenteet on rakentuneet sosiaalisesti. (Erwin, 2001| 12.)

Rauhan ja kehityksen toimintakokonaisuudet pyrkivät nimenomaan muuttamaan jo opittuja asenteita ja luoda uudet opittavat raamit asenteisiin, joiden mukaan toimia. Asenteet on Allportin mukaan rakentuneet sosiaalisesti. Jos Rauhankoulun toimintakokonaisuuteen osallistuvalla on olemassa jo sosiaalisesti rakentuneet, opitut, tietyt asenteet, on Rauhankoulun mahdollista tarjota uudet, esimerkiksi suvaitsevaisemmat asenteet, jotka ryhmä omaksuu omassa sosiaalisessa ryhmässään.

5. Laatu

Tutkin opinnäytetyössäni Rauhankoulun toimintakokonaisuuden laatua ja vaikuttavuutta. Laatu käsitteenä on hyvin laaja, ja jokaisella ihmisellä on oma käsityksensä laadusta. Rauhankoulun toimintakokonaisuus on laadukasta silloin, kun tavoitteet on saavutettu. Rauhankoulun tavoitteita on helpompi mitata kuin laatua, koska ne on konkreettisesti määritelty. Keskitynkin opinnäytetyössäni tavoitteiden toteutumisen mittaamiseen. Tavoitteiden toteutuminen kertoo suoraan Rauhankoulun toimintakokonaisuuden laadusta ja vaikuttavuudesta.

Rauhankoulun toimintakokonaisuudet on suunnattu luokka-asteille 1-9 sekä lukioille, joten on otettava huomioon, että ekaluokkalaisille on erilaiset laadun kriteerit kuin yhdeksäsluokkalaisille. Alakoulussa Rauhankoulun toimintakokonaisuuksissa keskitytään globaalien teemojen sijasta luokkahenkeen, kiusaamiseen, ystävyyteen yms. Sen vuoksi onkin selvää, että Rauhankoulun kriteerit laadukkaista Rauhan- ja kehityksen toimintakokonaisuuksista täyttyvät eri asioista riippuen, onko osallistujat ala- vai yläkoululaisia.

Rauhankoulun tavoitteet laadukkaan ja vaikuttavan toimintakokonaisuuden toteutumisessa on herättää osallistujissa halu toimia aktiivisesti oikeudenmukaisemman maailman puolesta. Tavoitteet yksityiskohtaisemmin luettelen alla:

- Saada osallistujat keskustelemaan ja miettimään konfliktien ja epätasa-arvon syitä
- Saada osallistujat tiedostamaan omat vaikutusmahdollisuutensa
- Kannustaa kriittiseen ajatteluun
- Vahvistaa osallistujien empatiakykyä
- Osoittaa, ettei väkivallalla voi ratkaista ongelmia
- Herättää osallistujissa suvaitsevaisuutta
- Auttaa ymmärtämään kehitysyhteistyön merkitys ja globaalin kumppanuuden yhteys kaikkien yleismaailmalliseen hyvinvointiin ja vakauteen
- Tarjota mahdollisuus arvopohdintaan asiaan paneutuneiden aikuisten kanssa

Lisäksi Rauhankoulu erittelee erikseen 1-3 luokkalaisten ja 4-6 luokkalaisten teemat ja tavoitteet:

Vuosiluokilla 1-3 rauhan- ja kehityskasvatuksen tavoitteet keskittyvät perusturvallisuuden ja terveen itsetunnon vahvistamiseen. Keskeisiä teemoja ovat suvaitsevaisuus, yhdenvertaisuus, kiusaamisen seuraukset ja rohkeus puuttua kiusaamiseen, toisten huomioiminen ja aktiivinen kansalaisuus.

4-6-luokkalaisilla teemoina ovat kasvaminen globaaliin vastuuseen ja yhdenvertaisuutta edistävään elämäntapaan. (Rauhankoulu)

Oulun yliopistolle väitöskirjansa kirjoittanut Sanna Parrila (2002) on kirjoittanut laadusta seuraavaa ”Laadun käsitteelle on lähes mahdotonta antaa yhtä ainoaa, objektiivista määritelmää. Laadun käsitteen kuvaaminen on aina suhteellista riippuen määrittäjän omista intresseistä, arvoista, uskomuksista, tarpeista ja pyrkimyksistä sekä oleellisesti myös siitä ilmiöstä, jonka kannalta laatua tarkastellaan. ”(Parrila, 2002,34.)

Parrila kuvaa laadun määrittelyn moninaisuutta mielestäni erittäin hyvin, ja ymmärrän laadun itse samalla tavalla. Sen vuoksi Rauhankoulun toimintakokonaisuuksien arvioiminen laadun ja vaikuttavuuden näkökulmasta on vaatinut tarkkaa mietintää. Se, että päädyin valitsemaan Rauhankoulun omat määritelmät laadun mittareista, helpotti huomattavasti laadun laajaa skaalaa, jolla muuten olisin joutunut taituroimaan. Vaikka olenkin rajannut laadun edellä mainittuun määritelmään, sisältää sekin hyvin monta huomioon otettavaa puolta.

Parrila kirjoittaa myös, ettei mitään universaalia laadun määrittelyä ei ainakaan toistaiseksi ole ja että jokaisen laadun tutkijan ja kehittäjän on lähestyttävä laatua oman substanssinsa näkökulmasta; tässä tutkimuksessa siis Rauhankoulun toimintakokonaisuuksien tavoitteiden toteutumisen näkökulmasta. Parrilan mukaan laatua määriteltäessä on tärkeää tiedostaa myös se, että mikään ilmiö ei ole niin yksinkertainen, että yhden näkökulman kautta tavoitettaisiin laadun olemus

kokonaisuudessaan. Laatua täytyy tarkastella aina monesta käsiteltävään ilmiöön liittyvästä perspektiivistä. Näin voidaan päästä hieman lähemmäs käsitystä siitä, miten moniulotteisesta asiasta on kysymys ja miten monenlaisia sisältöjä ja määritteitä laadulle voidaan antaa. (Parrila, 2002, 34.)

Kuten Parrilakin kirjoittaa, on laadun olemus moniulotteinen. Sama pätee Rauhankoulun toimintakokonaisuuksien laatuun. On mahdotonta ajatella laatua vain yhdeltä kantilta, kun jo pelkästään Rauhankouluun osallistuvien ikä vaikuttaa siihen, mitä laadulta odotetaan. Tämän takia olen pyrkinyt tuomaan mahdollisimman monipuolisen näkökulman laadusta analysoitaessani aineistoa; mitkä kaikki vaikuttavat laadun toteutumiseen.

Paul Lillrank puolestaan puhuu kirjassa Laatuajattelu laadun ohjausperiaatteista. Sen mukaan laatua arvioitaessa täytyy olla tietoa tavoitteista eli siitä ominaisuuksien joukosta, joka tekee toimitteen hyväksi tai huonoksi. Tässä opinnäytteessä siis Rauhankoulun määritelmät toimintakokonaisuuksien tavoitteista. Toiseksi Lillrankin mukaan täytyy olla tietoa nykytilasta, eli siitä, miten lähellä tai kaukana tavoitteista ollaan. Tässä opinnäytteessä haastattelut kartoittavat tämän. Kolmanneksi täytyy olla tietoa menetelmistä, eli miten erilaiset toimet vaikuttavat tavoitteiden saavuttamiseen. Tässä opinnäytetyössä tätä kuvaa se, mikä vaikuttaa siihen, että Rauhankoulun tavoitteet laadusta toteutuvat. (Lillrank, 1999,41.)

6. Tutkimuksen kulku

Lähdin selvittämään Rauhankoulun toimintakokonaisuuden laatua ja vaikuttavuutta opettajien näkökulmasta. Opettajien näkökulman valitsemisen perustelen siten, että opettajat ovat ne henkilöt, joilla on mahdollisuus havaita osallistujissa tapahtuvaa muutosta. Opettajat toimivat siis välillisesti kaikkien osallistujien puolesta. Lisäksi rajasin selvityksen Rauhankoulun toimintakokonaisuuksien laadusta ja vaikuttavuudesta koulumaailmaan; olisi ollut liian suuri työ opinnäytetyön

rajallisuuden huomioon ottaen haastatella jokainen oppilas erikseen. Näin olisin toki saanut tietoa suoraan oppilailta ja lisäksi tutkimus olisi voinut tutkia osallistujien jokaista elämän aluetta. Viisitoista opintopistettä ei kuitenkaan mahdollistanut näin laajaa tutkimusta, joten katsoin parhaaksi rajata tutkimus opettajien havaintoihin luokkahuoneessa.

6.1 Tutkimusmetodi

Jotta haastatteluvastaukset tai yleisesti aineistossa olevat havainnot voidaan erottaa tutkimuksen tuloksista, on valittava selkeä tutkimusmetodi. Metodi koostuu niistä käytännöistä, joilla tutkija tuottaa havaintoja, sekä niistä säännöistä, joiden mukaan havaintoja voi edelleen muokata ja tulkita. Tutkimusmetodin tulee olla sopusoinnussa tutkimuksen teoreettisen viitekehyksen kanssa. Jos aineisto koostuu pienestä joukosta yksilöhaastatteluja, sen pohjalta ei voi yrittääkään vastata kysymykseen siitä, mitä kaikki ovat mieltä. (Alasuutari, 1993, 63-65.) Tämän tutkimusmetodin määrittelyn pohjalta teen myös oman tutkimukseni havainnot. En voi kuvitellakaan kertovani, millä tavoin kaikki Rauhankouluun osallistuneet ovat kokeneet laadun ja vaikuttavuuden, mutta voin löytää suuntaviivoja ja yksilöiden näkökulmia.

6.2 Tutkimusmenetelmät

Opinnäytetyöni tutkimusongelma vaikutti laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän valitsemiseen. Kvalitatiivinen tutkimus on luonteeltaan kokonaisvaltaista ja aineisto kootaan luonnollisissa ja todellisissa tilanteissa. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa valitaan kohdejoukko tarkoituksenmukaisesti, ei satunnaisotoksella. (Hirsjärvi ym. 1996, 154-155.)

Kvalitatiiviselle tutkimukselle ominaista on, että tutkimus on keskusteleva ja pohdiskelleva, jota opinnäytetyöni myös edustaa. Laadullisessa tutkimuksessa keskitytään varsin pieneen määrään tapauksia ja pyritään analysoimaan niitä

mahdollisimman perusteellisesti. Aineiston tieteellisyyden kriteeri ei siis ole määrä, vaan laatu. (Eskola ym. 1998, 17-18.) Opinnäytteeni luonne on laadullinen myös edellä mainitusta näkökulmasta.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on selvittää Rauhankoulun toimintakokonaisuuksien laatua ja vaikutusta. Selvityksen avulla voidaan kehittää Rauhankoulun toimintaa tulevaisuudessa ja opinnäytteeni on tarkoitus antaa myös kehittämisehdotuksia, mikäli niihin on tarve. Kvalitatiivinen tutkimus sopii hyvin toiminnan kehittämiseen ja vaihtoehtojen etsimiseen.

Tutkimusmenetelmäksi valitsin puolistrukturoidun haastattelun kyselylomakkeina sekä puolistrukturoidun teemahaastattelun puhelinhaastatteluna. Puolistrukturoidussa haastattelussa kysymysten muotoilu ja järjestys on kaikille sama ja haastateltavat saavat vastata kysymyksiin omin sanoin. Puolistrukturoidussa teemahaastattelussa taas haastattelun aihepiirit, teemat, on etukäteen määrätty ja kaikille samat, mutta teemahaastattelu mahdollistaa kysymysten järjestyksen vaihtamisen ja jatkokysymyksien esittämisen. (Eskola ym. 2005,86.)

6.3 Aineiston keruu

Valitsin opinnäytetyöni aiheeksi selvittää Rauhankoulun toimintakokonaisuuksien laatua ja vaikuttavuutta vuosilta 2010-2011. Aihe on melko laaja. Tarkoitukseni on saada selvitettyä, onko Rauhankoulun toimintapäiviin osallistumisella ollut vaikutusta oppilaisiin. Jo pelkästään opettajia, jotka toivat luokkansa Rauhankouluun näiden kahden vuoden aikana, on noin 65. Tämä tarkoittaa sitä, että oppilaita, joihin Rauhankouluun osallistuminen mahdollisesti on vaikuttanut, on noin 1540. En mitenkään olisi voinut saada haastateltua tämän opinnäytetyön puitteissa tällaista määrää ihmisiä, joten rajasin aineiston keruun haastattelemalla ainoastaan opettajia. Tämän valintani perustelen siten, että opettajilla on mahdollisuus havaita oman luokkansa oppilaista mahdollisia muutoksia. Tein haastattelut vuoden 2011 elokuuhun syyskuun aikana.

Päätin haastatella puhelinhaastattelun muodossa kuutta opettajaa. Yhtä Vaasasta ja Turusta ja kahta Tampereelta ja pääkaupunkiseudulta. Valintaan päädyin siksi, että minulla oli eniten yhteystietoja Tampereelta ja Helsingistä, ja oli oletettavaa, että näistä kaupungeista saisin helpoiten haastateltavia. Haastattelin Turusta alakoulun opettajaa, Vaasasta yläkoulunopettajaa, Tampereelta yhtä opettajaa alakoulusta ja yhtä opettajaa yläkoulusta sekä pääkaupunkiseudulta yhtä opettajaa alakoulusta ja yhtä yläkoulusta. Päädyin harkinnanvaraiseen otantaan, koska tutkimuksen kannalta oli tärkeää, että haastateltavia oli joka kaupungista, jossa Rauhankoulu toimii, ja enemmän Tampereelta ja pääkaupunkiseudulta kuin Vaasasta ja Turusta. Laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää, että aineisto on kattavaa suhteessa siihen, minkälaista analyysia ja tulkintaa niistä aiotaan tehdä. Laadullisessa tutkimuksessa aineisto pyritään valitsemaan tarkoituksenmukaisesti ja teoreettisesti perustellen.

Puhelinhaastattelut toteutin puolistrukturoidulla teemahaastattelulla, jolloin kirjoitin saamani vastaukset kyselylomakkeisiin samalla kun haastattelin. En nauhoittanut puheluita, jonka perustelen sillä, että kysymykset olivat niin kohdennettuja, ettei tulkinnanvaraakaan vastauksissa ollut. Nauhoittaminen ei olisi antanut mitään lisäaspektia, vaan pystyin kirjoittamaan jokaisen vastauksen suoraan paperille ilman vaaraa siitä, että olisin tehnyt omia tulkintoja jo vastausvaiheessa.

Lomakekyselyt tein Webropol-ohjelmalla. Lähetin kyselyn 34:lle opettajalle, ja vastauksia sain yhteensä kahdeksan. Lähetin kyselyt kolme kertaa. Lopuksi laitoin kyselyt vielä erikseen Rauhankoulun sähköpostin kautta, koska ajattelin, että opettajat saattaisivat vastata helpommin tutun järjestön kautta lähetettyyn kyselyyn. Sitä kautta sain yhden vastauksen, jonka lisäsin itse Webropol-ohjelman kautta, jotta sain kaikki vastaukset samaan paikkaan.

Koin että kahdeksan webropol-kyselyn vastausta ja kuusi puhelinhaastattelua on riittävä määrä aineistoa. Näiden lisäksi minulla on jokaisen 48:n Rauhankoulun toimintakokonaisuuteen luokkansa tuoneen opettajan palautelappu Rauhankoulun toimintapäiviltä vuosilta 2010-2011. Aineiston riittävyyden perustelen sillä, että saan tällä määrällä tarpeeksi tietoa ja esimerkkejä Rauhankoulun laadun ja vaikuttavuuden selvittämiseen. Kerätty aineisto on riittävä havainnoimaan rauhankoulun laadun ja vaikuttavuuden yleistä linjaa. Laadullisessa tutkimuksessa määrä ei ole niin

olennaista kuin laatu. Olen saanut haastatteluissa ja kyselyissä laadukasta aineistoa riittävästi. Laadullisessa tutkimuksessa ei myöskään voi vetää suoria yleistäviä tulkintoja, vaan aina on otettava huomioon, että esiin nousi jonkun ihmisen oma mielipide, joka toisella haastateltavalla olisi voinut olla aivan toinen. Aineistolla on siis mahdollisuus kerätä havaintoja yleistä suuntaa antavia mielipiteitä.

Laadin haastattelurungon sekä Webropol-kyselyn saman linjan mukaisesti. Haastattelussa keskeiset teemat käsiteltiin jokaisessa haastattelussa ja tarkentavilla sekä syventävillä lisäkysymyksillä sain lisätietoa haastateltavilta.

Puhelinhaastattelutilanteissa olin haastattelijana luonteva ja ystävällinen sekä kiinnostunut haastateltavien ajatuksista. Pyrin neutraaliin olemiseen, enkä ohjaillut haastateltavia lisäkysymyksiä esittäessäni. Halusin antaa haastateltaville mahdollisuuden kertoa täysin oma mielipiteensä ja kokemuksensa ilman, että haastattelijan mielipide vaikuttaa niihin. Kysymyksen lähetin haastateltaville etukäteen, jotta he saivat miettiä etukäteen aihetta ja palauttaa päivien teemat mieleensä.

Haastattelukysymykseni olivat hyvin kohdennettuja vastaamaan Rauhankoulun omaan määritelmään laadusta ja vaikuttavuudesta. Jokaiselle Rauhankoulun asettamalle tavoitteelle laadun ja vaikuttavuuden toteutumisesta olin laatinut oman kysymyksensä, johon vastaaminen ei jättänyt tulkinnanvaraa.

6.4 Tutkimusetiikka

Tutkimusetiikalla tarkoitetaan hyvän tieteellisen käytännön toteutumista. Tällä tarkoitetaan sitä, että tehdään tietoisia ja eettisesti perusteltuja ratkaisuja vähintään seuraavissa tutkimustoiminnan vaiheissa; tutkimuksen valinta, tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden kohtelu, tutkimustyön epärehellittömyys kaikissa osa-alueissa. Eettiset kysymykset seuraavat mukana tutkimuksen jokaisessa vaiheessa ja ne ohjaavat moraalisia valintoja ja päätöksiä. (Hirsjärvi ym, 1997, 25-26.)

Ihmistieteissä tutkimuseettisten normien keskeinen lähtökohta on ihmisten kunnioittamista ilmentävät arvot. Ihmistä tutkittaessa eettisiksi periaatteiksi ovat vakiintuneet ihmisten itsemääräämisoikeus, vahingoittumattomuus sekä yksityisyyden kunnioittaminen. Ihmisten itsemääräämisoikeutta kunnioitetaan siten, että heille annetaan mahdollisuus valita osallistuako tutkimukseen vai ei. Tämän onnistumiseen tulee varmistaa, että he saavat riittävästi tietoa tutkimuksesta. Tutkittavalle tulee kertoa perustiedot tutkimuksesta, toteuttajista sekä kerättävien tietojen käyttötarkoitus. (Kuula, 2006,60-62.)

Opinnäytetyöni aineisto koostuu kyselyistä ja puhelinhaastatteluista sekä opettajien täyttämistä palautelomakkeista. Annoin jokaiselle tutkimukseen osallistuvalla etukäteen perustiedot tutkimuksesta; kuka sen toteuttaa, mitä tutkitaan ja mihin tietoja käytetään. Kerroin saatekirjeissä ja puhelimitse mitä osallistuminen tutkimukseen konkreettisesti tarkoittaa, miten se toteutetaan ja kuinka paljon siihen kuluu aikaa. Puhelinhaastattelutaville lähetin myös haastattelurungon etukäteen tutustuttavaksi. Näiden tietojen pohjalta jokainen tutkimukseen osallistuva sai valita osallistuuko tutkimukseen vai ei.

Opinnäytetyöni noudattaa myös tutkimukseen osallistuvien yksityisyyden kunnioittamista ja yksityisyyssuojaa. Koko opinnäytetyön tekstit on kirjoitettu tavalla, josta ei käy ilmi tutkimukseen osallistuneiden yksilöiden henkilöllisyys. Tutkimukseen kerättävät materiaalit hävitetään tutkimuksen valmistuttua.

7. Aineiston purku ja analysointi

Laadullisen aineiston analyysissä on tarkoituksena tuoda aineistoon selkeyttä ja tuottaa uutta tietoa tutkittavasta asiasta. Analyysissä tärkeää on tiivistää aineistoa siten, ettei sen sisältämä informaatio muutu tai katoa. Analyysillä pyritään informaatioarvon kasvattamiseen luomalla hajanaisesta aineistosta selkeää. (Eskola, ym. 2001, 137.)

Tutkijan valinnoista tutkimusprosessin alkuvaiheessa riippuu osittain se, miten aineistoa käsitellään ja tulkitaan. Kerätyn aineiston analyysi, tulkinta ja johtopäätösten teko on tutkimuksen ydinasia. Kvalitatiivisen aineiston analysointiin voidaan käyttää monia eri menetelmiä, mutta pääperiaatteena on, että valittu analyysitapa tuo parhaiten vastauksen ongelmaan tai tutkimustehtävään, (Hirsjärvi ym. 2001, 207-212.)

Opinnäytteeni analysointi on tapahtunut teemoittelun kautta. Tein haastatteluni puolistrukturoituna teemahaastatteluna, ja kyselyt oli teemoiteltu, joten on luontevaa jatkaa samalla linjalla.

Kuten jo aiemmin kirjoitin, Rauhankoululla on omat määritelmänsä, milloin Rauhan ja kehityksen toimintakokonaisuudet on ollut laadukasta ja vaikuttavaa. Kun Rauhankoulun omat tavoitteet rauhan ja kehityksen toimintakokonaisuudesta on täyttynyt, on toiminta ollut laadukasta. Opinnäytteeni tutkimuskysymyksiä asettaessani valitsin ne niin, että tutkimuskysymykset vastaavat suoraan Rauhankoulun omia määritelmiä laadusta ja vaikuttavuudesta. Tutkimuskysymysten muodostuttua, tein kyselylomakkeet ja haastattelurungot. Niihin valitsin kysymykset siten, että ne vastasivat suoraan tutkimuskysymyksiin. Näin sain aikaan rungon, jota käyttämällä haastatteluissa parhaiten saavutin relevanttia tietoa tutkimuksen kannalta.

7.1 Rauhankoulun toimintamallin, Rauhan ja kehityksen toimintakokonaisuuden, laatu ja vaikuttavuus

Webropol-haastatteluja lähetin 48:lle Rauhankoulun toimintapäiviin vuosina 2010-2011 osallistuneelle opettajalle, ja vastauksia sain kahdeksan. Puhelinhaastatteluja tein kuusi, joista vastausmateriaalia kertyi yhteensä 22 sivua. Kysymykset puhelinhaastattelussa olivat samat kuin webropol-kyselylomakkeessa, mutta niihin tein jatkokysymyksiä esille nousseista asioista. Vastauksia purkaessani teemoittelin vastaukset, jotta saisin johdonmukaisen kokonaisuuden, jota on helppo seurata.

7.1.1 Herättivätkö Rauhankoulun toimintapäivät osallistujien keskuudessa ajattelua tai keskustelua rauhan- ja kehityskasvatuksen teemoihin liittyen?

Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen hain vastauksia samaisella kysymyksellä, jota kuitenkin laajensin hieman. Kysyin lisäksi havaintoja yksilöistä ja koko luokasta. Webropol-kyselylomakkeen mukaan oltiin sitä mieltä että yleisesti luokassa keskustelua ja ajattelua rauhan- ja kehityskasvatuksen teemoihin liittyen oli tapahtunut jonkin verran tai paljon.

Opettajien puhelinhaastattelussa kysymyksen esitin erikseen kohdistamalla arvioinnin erikseen yksilöön ja koko ryhmään. Yleinen linja vastaajilla oli, että sekä yksilöissä että koko luokassa heräsi kiinnostusta rauhan- ja kehityskasvatuksen teemoihin jonkin verran. Yksi vastaajista oli sitä mieltä, että vaikutusta oli tapahtunut paljon.

Tutkimuksesta nousi esille, että yksilöt olivat palanneet pohtimaan rauhan- ja kehityskasvatuksen teemoja toimintapäivien jälkeenkin vähintään jonkin verran. Koko luokan kanssa keskustelua oli yleisen linjan mukaan tapahtunut hieman, mutta kaikki ei kuitenkaan ollut osallistunut keskusteluun.

Vastanneista yksi opettaja totesi, että opettaa luokkaa ainoastaan kerran viikossa, joten hänen oli hankala arvioida, mitä luokassa todellisuudessa tapahtuu. Kaksi opettajaa, jotka vastasivat yleisen linjan mukaisesti ”jonkin verran”, kertoivat oppilaiden olleen lähtökohtaisesti hyvin skeptisiä ja suhtautuneen negatiivisesti koko Rauhankoulupäivään. Yksi opettaja sanoi suoraan, että luokassa on rasismia. Opettaja, joka kertoi vaikutusta tapahtuneen paljon, huomasi luokan yleisen positiivisuutason nousseen ja yhteishengen parantuneen.

7.1.2 Empatiakyvyn herääminen

Kysymykseen vahvistiko Rauhankouluun osallistuminen osallistujien empatiakykyä vastattiin webropol-kyselyn mukaan seuraavasti; Neljä kahdeksasta oli sitä mieltä, että empatiakyky vahvistui jonkun verran. Kaksi vastaajista huomasi empatiakyvyn vahvistuneen erittäin paljon. Yksi vastaajista havaitsi empatian kasvua paljon ja yksi ei osannut sanoa. Osalla oppilaista oli ollut välinpitämätön suhtautuminen Rauhankouluun, mutta osa sen sijaan oli kokenut toimintapäivät hyvin empatiaa nostattavina.

Puhelinhaastatteluissa haastateltavat huomasivat, yhtä lukuun ottamatta, oppilaiden empatiakyvyn heränneen Rauhankoulun toimintapäivien aikana ja vielä niiden jälkeenkin. Yleinen linjaus oli, että Rauhankouluun osallistuminen vahvisti oppilaiden empatiakykyä.

(Eräs opettaja Vaasasta) ”Kyllä. Oppilaat sanoivat, että tuntui”

Edellä mainituista analyyseistä voidaan vetää johtopäätöksenä empatiakyvyn vahvistuneen Rauhankoulun toimintakokonaisuuksiin osallistumisen jälkeen.

Sosiaalisen päättelyn teorian mukaan todennäköisyys hyväksyä suostutteluviesti eli asenteen muutos riippuu siitä, osuuko se kohteen hyväksymisvälille, eli avoimuuteen ottaa vastaan suostuttelua. Kun asenne osuu hyväksymisvälille, se sulautetaan omaan käyttäytymiseen. (Erwin, 2001, 121.) Tämän teorian mukaan myös empatiakyvyn herääminen Rauhankouluun osallistuvien keskuudessa tapahtuu parhaiten niille, joiden hyväksymisvälille se osuu. Empatian herääminen voidaan nähdä asenteiden muutoksena tai niiden aktivoimisena. Aineiston mukaan osallistujien empatiakyky vahvistui. En voi suoraan päätellä siitä onko se asenteen muutosta vai heräämistä, se riippuu osallistujasta itsestään. Lopputulos on kuitenkin sama, on se sitten muutos tai herääminen – empatiakyky on vahvistunut.

7.1.3 Tiedon lisääntyminen

Seuraava kaavio kertoo, lisäsikö Rauhankoulun toimintakokonaisuudet tietoa

seuraavista aiheista; lastenoikeudet, kehitysmaiden arki- ja todellisuus, pakolaisuus, väkivallaton kansalaistoiminta ja omat vaikuttamismahdollisuudet. Vastaajat ovat vastanneet oman arvionsa mukaan asteikolla 1-5 siten, että 1=ei lainkaan, 2=vähän, 3=jonkin verran, 4=paljon ja 5=erittäin paljon.

Taulukko 1. Tiedon lisääntyminen Rauhakoulun toimintapäivissä Webropol-kyselylomakkeen vastausten pohjalta

	1	2	3	4	5	Yhteensä	Keskiarvo
Lastenoikeudet	0	1	2	3	1	7	3,57
kehitysmaiden arki ja todellisuus	1	2	0	3	2	8	3,38
pakolaisuus	0	2	2	0	4	8	3,75
väkivallaton kansalaistoiminta	1	3	2	0	2	8	2,88
omat vaikuttamismahdollisuudet	0	4	0	1	3	8	3,38
Yhteensä	2	12	6	7	12	39	3,39

Kaaviosta nousee esille, että lastenoikeuksista tietoa osallistujat saivat yleisen linjan mukaan jonkin verran, paljon tai erittäin paljon. Eniten tietoa on vastauksien mukaan tullut pakolaisuudesta ja vähiten tietoa on saatu väkivallattomasta kansalaistoiminnasta. Tähän vaikuttaa toki se, että usea vastaajista oli alakoulun opettaja, ja alaluokkien Rauhankoulupäivään ei kuulu teema kansalaistoiminta, vaan puhutaan enemmänkin omasta toiminnasta aktiivisena toimijana lasten arkeen liittyvissä ympäristöissä.

Opettajien puhelinhaastatteluiden esille nousi seuraavaa:

Lastenoikeuksista osallistujat saivat tietoa vähän tai jonkin verran muutaman vastaajan mukaan Näin vastanneiden luokat olivat alakoulun luokkia. Rauhankoululla on alakoululaisille ja yläkoululaisille erilaiset tavoitteet ja tästä johtuen alakoululaisten toimintapäivissä ei välttämättä joka kerta käsitellä lastenoikeuksia, vaan teemat

pyörivät enemmänkin rauhankasvatuksen teemojen, kuten arkipäivän konfliktien ratkaisutaitojen, ystävyyden, suvaitsevaisuuden, yhdenvertaisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden ympärillä. Yksi opettaja, joka kertoi tietoa lastenoikeuksista tulleen vain vähän, totesi samassa kysymyksessä, ettei luokan kanssa oltu ehditty käymään teemaa lävitse; Rauhankoulun ohjaajat olivat antaneet lastenoikeuksiin tutustumisen välitehtäväksi. Kaksi vastaajaa kertoi tietoa lastenoikeuksista tulleen erittäin paljon.

Samoin kehitysmaiden arjesta ja todellisuudesta samat opettajat sanoivat tietoa tulleen erittäin paljon. Nämä opettajat olivat itse hyvin aktiivisia teemojen käsittelyssä luokassa myös Rauhankoulun ulkopuolella. Lisäksi kaksi muuta opettajaa mainitsi tietoa tulleen paljon. Yksi vastaajista sanoi, ettei tietoa tullut lainkaan.

Pakolaisuudesta usea opettaja havaitsi tietoa tulleen erittäin paljon tai paljon. Nämä opettajat olivat yläkoulun opettajia, ja heidän ryhmälle oli vedetty Mohammed-draamatarina joka käsittelee juuri suoraan pakolaisuutta. Alakoulujen opettajat vastasivat yhtenäisen linjan mukaan, että tietoa pakolaisuudesta tuli vähän tai ei lainkaan. Tämä johtunee jälleen siitä, että alakoululaisten Rauhankoulupäivissä keskustellaan eri teemoista.

Väkivallattomasta kansalaistoiminnasta tietoa puhelinhaastattelujen mukaan tuli keskiarvallisesti vähän. Omista vaikuttamismahdollisuuksista saatiin tietoa jonkin verran.

Edellisten vastausten ja kaavion perusteella tietoa on saatu paljon tai erittäin paljon pakolaisuudesta, kehitysmaiden arjesta ja todellisuudesta sekä lastenoikeuksista. Järjestäen ne, jotka vastasivat, ettei tietoa edellä mainituista aiheista ollut tullut, olivat joko alaluokkien opettajia tai olivat itse jättäneet aiheet käsittelemättä, vaikka ne kuuluivat Rauhankoulun kanssa sovittuihin välitehtäviin. Sen sijaan väkivallattomasta kansalaistoiminnasta tietoa olisi hyvä jakaa enemmän tulevaisuudessa.

Olin erikseen kysynyt saiko Rauhankoulun toimintakokonaisuus osallistujia

tiedostamaan omat vaikutusmahdollisuutensa, ja rohkaisiko se toimintaan. Usea vastaaja oli sitä mieltä, että tiedostamista ja rohkaisua toimintaan koettiin paljon tai erittäin paljon, mutta myös jonkin verran-vastausvaihtoehto sai muutamalta kannatusta.

Kysymykseen omista vaikuttamismahdollisuuksista ja niiden toimeenpanemisesta sai laittaa myös avoimen kommentin, ja yleinen linja kommenteissa oli, että Rauhankouluun osallistuminen sai aikaan aktivoitumista omien vaikutusmahdollisuuksien saralla. On erikoista, että strukturoituun kyselyyn omien vaikutusmahdollisuuksien tiedostamisesta vastattiin, että tietoa tuli vain jonkin verran, mutta kun kysymys oli avoimena, koettiin tiedostamista tapahtuneenkin paljon.

(Erään opettajan havainto) ”Jotkut oppilaat olivat ennen Rauhankoulujaksoa sitä mieltä, että yksi ihminen ei voi vaikuttaa. Mielenpide muuttui jakson jälkeen”

Erään ”jonkin verran” vastanneen yläkoulun opettajan oppilaat ovat ”tyypiltään sen kaltaisia, ettei ainakaan nyt kiinnosta”. Opettaja uskoi kuitenkin, että Rauhankoulun toimintakokonaisuuteen osallistuminen kantaa myöhemmin elämässä hedelmää. Usea vastaaja toivoo, että oppilaissa on herännyt halu toimia, muttei tiedä varmaksi. Aineistosta nousi esille myös se, että vaikkei lapsi tai nuori globaalilla tasolla toimintaa vielä teekään, niin kotioloissa ja omassa lähiympäristössä halua toimia löytyy.

7.1.4 Arvioituja vaikutuksia oppilaisiin

Kysymykseen ”miten arvioit Rauhankoulun vaikuttaneen oppilaisiin?” vastasi viisi. Yleinen linja näillä viidellä opettajalla on, että Rauhankoulun toimintakokonaisuuteen osallistumisella on ollut pelkästään positiivisia vaikutuksia. Vastauksissa nousi esille muun muassa oppilaiden lisääntynyt ymmärrys omista vaikutusmahdollisuuksista. Osallistujat olivat oppineet myös muiden ihmisten ymmärtämistä, erilaisuutta ja yhdenvertaisuutta. Draamatarinat nousivat myös hyvin esille; Rosa Parksin-

draamatarinan kokeneet oppilaat saivat ymmärrystä ja tietoa rotusorrosta, ja he myös oppivat, että rauhanasiat ja kansanliikkeet voivat syntyä pienistä teoista. Mohammed-draamatarina jätti jälkeensä paljon tietoa pakolaisuudesta .

Usea vastaajista oli sitä mieltä, että Rauhankoulun toimintakokonaisuuteen osallistuminen vahvisti ryhmähenkeä ja toisten huomioon ottoa. Yleinen linja oli myös se, että oppilaiden empatiakyky laajeni myös globaalilla tasolla; Ymmärrys pakolaisia kohtaan vahvistui ja empatiakyky maailman epätasa-arvoa kohtaan laajeni .

(Eräs opettaja Tampereelta) ”Vaikutti niin että silmät aukesi maailman todellisuuden edessä...”

Yksi vastaajista kertoi opettajan statuksen muuttuneen, kun opettaja ei itse ollut auktoriteetin roolissa, ja täten oppilaiden ja opettajan välit olivat lähentyneet.

Seuraavassa esittelen, miten opettajat arvioivat Rauhankoulun toimintakokonaisuuden menetelmät ja sisällöt. Opettajat vastasivat asteikolla 1-5 miten he arvioivat menetelmiä ja sisältöjä siten, että 1=huono, 2=melko huono, 3=melko hyvä, 4=hyvä ja 5=erittäin hyvä. Kuviosta näkyy myös, mikä on tulosten keskiarvo, kuinka moni opettaja vastasi ja kuinka monta kertaa tiettyyn lukuun on vastattu.

Taulukko 2. Rauhankoulun menetelmien ja sisältöjen arviointi Webropol-kyselylomakkeiden vastausten perusteella

	1	2	3	4	5	Yhteensä	Keskiarvo
menetelmät?	1	0	2	3	2	8	3,62
sisällöt?	0	1	2	3	2	8	3,75
Yhteensä	1	1	4	6	4	16	3,69

Kaksi opettajaa arvioi Rauhankoulun menetelmät erittäin hyviksi ja kolme opettajaa

hyviksi. Kaksi opettajaa arvioi menetelmät melko hyviksi ja yksi oli sitä mieltä, että ne eivät olleet hyviä osallistujien ikään nähden, eli teemat ei kohdanneet. Sisällöt puolestaan koettiin hyviksi tai erittäin hyviksi lukuun ottamatta kahta opettajaa, jotka kokivat sisällöt melko hyvinä.

Puhelinhaastatteluissa kaikki vastaajista oli sitä mieltä että sekä menetelmät että sisällöt oli joko hyviä tai erittäin hyviä. Menetelmien sopivuudesta nousi esille se, että ne oli hyvin mietitty ikäluokkaa palvelemaan. Myös sisällöt koettiin sopiviksi luokkastetta ajatellen. Luokan tarve ja Rauhankoulun toimintapäivien teemat kohtasivat.

Näistä analyyseistä nousee esille, että sekä menetelmiä että sisältöjä pidettiin yleisesti ottaen vähintään melko onnistuneina. Suurin osa vastaajista koki kuitenkin sisällöt ja menetelmät hyviksi tai erittäin hyviksi. Näin ollen Rauhankoulun toimintakokonaisuudet ovat olleet toimivia. Alla esittelen otteita palautelomakkeista esille tulleista ajatuksista koskien menetelmiä ja sisältöjä. Kysymys oli muotoiltu ”Mikä oli erityisen onnistunutta Rauhankoulupäivänänne”, johon moni opettaja oli vastannut menetelmien ja sisällön kautta.

(Eräs opettaja Turusta) ”Kertomusten ja draaman avulla asioita, jotka askarruttavat (ainakin useimpien) oppilaiden mieliä (esim. kaikkien mukaan ottaminen leikkeihin yms.)”

(Eräs opettaja Turusta) ”Draama toimi loistavasti ajatuksia herättäen”

(Eräs opettaja Helsingistä) ”Sisällöistä...erilaisuutta ja kohtaamisia on helpompi käsitellä näin, ja samat ilmiöt tulivat esille (arvot, väkivallan mahdollisuus, väärinymmärrykset, ystävystymisen mahdollisuus)”

7.1.5 Rauhankoulun materiaalien jatkokäyttö

Rauhankoululta saatuja materiaaleja on vastaajat käyttäneet paljon tai jonkin verran lukuun ottamatta kahta vastaajaa, jotka eivät materiaaleja ollut jatkotyöstänyt lainkaan. Rauhankoulun ohjaajat jakavat jokaiselle opettajalle materiaalipaketin

Rauhankoulun toimintakokonaisuuksien alkupuoliskolla, jotta opettajat voivat hyödyntää materiaaleja jo toimintakokonaisuuden aikana. Materiaalipaketin avulla opettajat voivat jatkaa Rauhankoulussa aloitettuja teemoja luokassa.

Kaksi vastaajaa kuudesta on käyttänyt Rauhankoululta saamia materiaaleja luokassa erittäin paljon. Loput vastaajat ei joko ole käyttänyt materiaaleja tai ei ole edes saanut materiaaleja (1 opettaja). Rauhankoulun teemoja jatkotyöstänyt on kaksi opettajaa (samat opettajat kuin ne, jotka ovat käyttäneet Rauhankoululta saatuja materiaaleja). Muut vastaajista ei ole työstänyt teemoja. Nämä opettajat kuitenkin perustelivat sen seuraavasti: yksi opettaja on jatkanut teemaa, mutta eri luokan kanssa, joka oli Rauhankoulussa. Yksi taas kertoi sivunneensa aihetta hieman ja yksi kertoi, että samoihin aikoihin, kun oppilailla oli Rauhankoulu, heillä oli myös leirikoulu Maltalla. Opettaja uskoi tämän vieneen mielenkiintoa muilta asioilta.

7.1.6 Opettajilta saadut kehittämissuhteet

Kehittämissuhteita Webropol-kyselyyn kahdeksasta vastanneesta tuli neljältä opettajalta. Yksi ehdotus oli, että Rauhankoulun toimintaa laajennettaisiin pidemmälle ajalle. Toisin sanoen toivomus oli, että Rauhankoulun toimintapäiviä tarjottaisiin useampia kuin kaksi jokaiselle ryhmälle. Toimintakokonaisuudet, jotka koostuivat kahdesta toimintapäivästä ja välitehtävästä koettiin jo hyväksi, mutta toiveena oli, että näin tärkeitä asioita voisi käsitellä pidemmälläkin aikavälillä, jopa jokaisella luokka-asteella saman luokan kanssa. Näin aihe pysyisi pinnalla koko peruskoulun ajan.

Yksi vastaajista koki yhteistyön ohjaajien ja opettajien kanssa erinomaisen hyvänä ja ohjaajien ammattitaito sai kiitosta. Parannettavaa Rauhankoulun toimintakokonaisuudesta ei vastaaja osannut sanoa, mutta toivoi kovasti toiminnalle jatkuvuutta. Yksi ei keksinyt parannettavaa ollenkaan ja yksi vastaajista toivoi, että lukioikäisille toimintaa voisi suunnata enemmän ylioppilaskirjoituksiin tähtääväksi.

Parannusehdotuksia Rauhankoulun toimintaan tuli kaikilta haastateltavilta. Yksi opettaja toivoi, että säännöt Rauhankoulun toimintapäivässä olisivat samat kuin koulussa. Näin useimmiten Rauhankoulupäivissä toimitaankin. Rauhankoulu-ohjaajat usein kertovat osallistujille päivän alussa, että vaikka nyt ei olekaan tavallista tuntiopetusta, niin säännöt ovat samat kuin aina muutenkin koulussa. Yksi opettaja ehdotti Mohammed-tarinaa kuvien asemesta videokuvaa ja loput vastaajista toivoi Rauhankoulun toimintakokonaisuuden olevan pitkäkestoisempi tai vuosittain tapahtuva.

7.2 Opettajien palautelomakkeiden analysointi

Opettajien palautelomakkeita vuosilta 2010-2011 analysoidessani huomasin aineiston saavuttaneen saturaatiopisteensä. Samat aiheet toistuivat hyvin useasti. Opettajien palautelomakkeiden analyysissä on olemassa pieni virhemarginaali, koska kahdeksan palautelomaketta oli kokonaan ruotsin kielellä. Seuraavaksi esittelen palautelomakkeista esiin nousseita asioita ja yleisiä linjauksia.

Aineistosta nousi esille hyvin vahvasti, että draaman käyttö Rauhankoulun toimintakokonaisuudessa oli erittäin onnistunutta. Myös toimintakokonaisuutta kahtena toimintapäivänä välitehtävineen pidettiin yleisesti onnistuneena. Draaman käytön koettiin toimivan myös päivien rytmin kannalta hyvänä. Yleinen linja vastaajilla oli myös, että oli hyvä, että ohjaajat antoivat tarpeeksi aikaa keskustelulle. Keskustelut olivat mahdollistaneet oppilaiden avautumisen omista kokemuksistaan ja yksi vastaaja oli jopa sitä mieltä, että tehtävät ja keskustelumahdollisuus kehittivät oppilaiden itsetuntemusta. Millä tavoin draaman hyväksi havaitseminen sitten auttaa laadun ja vaikutuksen analyysissä? Alla ote opettajien kommenteista.

(Eräs opettaja Tampereelta) ”Myös ystävyys-tarina sai lapset hienosti mukaan miettimään miten toimia kaveri-tilanteissa.”

Yli puolet vastaajista (26) aikoo jatkotyöstää Rauhankoulun toimintapäivissä käytyjä teemoja luokassa ja osa jopa koko koulussa.

Noin puolet vastaajista oli vastannut kysymykseen ”Mitä kannattaisi tehdä toisin?” Näistä vastauksista nousi esiin ryhmien koko; toivottiin, että ryhmät olisivat pienempiä. Näin saataisiin aikaan se, että myös hiljaisemmat oppilaat uskaltaisivat ottaa puheenvuoroja. Pienempiä ryhmiä toivoneissa ei löytynyt mitään yhtäläisyyttä luokka-asteissa, vaan toive tuli niin alakoulun kuin yläkoulun opettajilta. Tämä parannusehdotus on hieman hankala, koska luokat ovat tietyn kokoisia. Jos Rauhankoulu lähtisi toteuttamaan ryhmien pienennystä, jouduttaisiin luokka jakamaan joko Rauhankoulun toimintapäivissä tai jo kouluissa siten, että puolet luokasta vain tulisi. On hyvä pohtia jos Rauhankoulun toimintapäivään saapuisi vain toinen puoli luokasta, olisiko se hieman epäreilua muulle luokalle? Millä perusteella jako tehtäisiin? Jos taas luokka tulisi kokonaisuena Rauhankouluun ja jako tapahtuisi siellä, pitäisi ohjaajia olla tuplamäärä, koska yhdellä ryhmällä on tarkoitus olla kaksi ohjaajaa. Tämä taas on resurssikysymys. Eli jos ryhmiä halutaan pienentää, on oletettavaa, että siitä seuraa taas uusia ongelmia.

Opettajien kirjoittamista palautelomakkeista nouse vahvasti esille, että Rauhankoulun toimintakokonaisuuksien työtapana on senkaltaisen, että sekä opettajat että oppilaat nauttivat. Työtavan hyvyys ei varsinaisesti vielä ole relevanttia tämän opinnäytteen kannalta, mutta sen tuomat uudet näkökulmat ovat. Palautteissa nousi esille, että oppilaat oppivat sekä itsestään, että yleisesti rauhasta maailmassa.

8. Yhteenveto

Tutkimusongelmani oli selvittää Rauhankoulun toimintakokonaisuuksien laatu ja

vaikutus. Laadun rajasin Rauhankoulun määritelmään; Kun Rauhankoulun tavoitteet on täyttyneet, on toiminta ollut laadukasta ja vaikuttavaa. Halusin siis saada selville toteutuuko laatu ja vaikutus Rauhankoulun toimintakokonaisuuksissa ja sen selvitin seuraavilla kysymyksillä;

1. Herättivätkö Rauhankoulun toimintapäivät osallistujien keskuudessa ajattelua tai keskustelua rauhan- ja kehityskasvatuksen teemoihin liittyen?
2. Jatkettiin teemojen työstämistä yleisesti luokassa?
3. Saiko Rauhankoulun toimintapäivät osallistujissa tiedostamaan omat vaikutusmahdollisuudet? Johtiko tiedostaminen toimintaan oikeudenmukaisemman maailman puolesta?
4. Vahvistiko Rauhankoulun toimintakokonaisuus osallistujien empatiakykyä?
5. Lisäsikö Rauhankoulun toimintakokonaisuus osallistujien tietoa rauhan- ja kehityskasvatuksen teemoista?

Rauhankoulun toimintakokonaisuudet oli herättäneet osallistujissa keskustelua tai ajattelua rauhan- ja kehityskasvatuksen teemoihin liittyen jonkin verran tai paljon. Aineistosta nousi esille, että ne osallistujat, joissa ajattelua ja keskustelua oli herännyt vain jonkin verran, olivat jo valmiiksi suhtautuneet skeptisesti teemoihin. Aineistosta nousi esille myös se, että ajattelua ja keskustelua oli syntynyt toimintapäivien jälkeen enemmän yksilöissä kuin koko luokassa.

Rauhankoulun toimintakokonaisuuksissa käytyjä teemoja jatkettiin joissakin luokissa paljon, mutta joissakin ei lainkaan. Tähän vaikutti hyvin paljon opettajien oma aktiivisuus ja mielenkiinto rauhan- ja kehityskasvatuksen teemoihin sekä myös se, oliko opettaja luokan oma opettaja vai näkikö luokkaa vain muutaman kerran viikossa.

Rauhankoulun toimintakokonaisuuksiin osallistuminen sai osallistujat tiedostamaan omat vaikutusmahdollisuudet ainakin jonkin verran. Alaluokilla tämä käytännössä

tarkoitti sitä, että ymmärrettiin mitä omassa luokassa ja kotiympäristössä voi tehdä, jotta kaikilla on mukava olla. Yläkoulussa ja lukiossa taas ymmärrys ja tiedostaminen oli jo globaalilla tasolla; ymmärrettiin, että yksi ihminen voi teoillaan vaikuttaa globaaleihin asioihin.

Rauhankoulun toimintakokonaisuuksiin osallistuminen on vahvistanut osallistujien empatiakykyä. Aineistosta nousi esille, että yhtä lukuun ottamatta empatiakyky on noussut vähintään jonkin verran, parhaimmillaan erittäin paljon. Analyysi kertoo myös osan opettajista havainneen empatiakyvyn kasvua myös toimintapäivien jälkeenkin.

Tietoa Rauhankoulun toimintakokonaisuudet toivat eniten aiheista pakolaisuus, lastenoikeudet ja kehitysmaiden arki ja todellisuus. Se, mistä aiheesta milloinkin tietoa saatiin, riippuu lähes suoraan draamatarinasta. Ne, jotka olivat kokeneet Rauhankoulun toimintapäivien aikana Mohammed-draamatarinan, olivat saaneet tietoa pakolaisuudesta ja kehitysmaiden arjesta ja todellisuudesta paljon tai erittäin paljon. Kun taas ne, jotka olivat käsitelleet välitehtävässä lastenoikeuksien artikloita, kokivat saaneensa erittäin paljon tietoa aiheesta. Yleinen johtopäätös onkin, että vanhemmat luokka-asteet (yläkoulu ja lukio) saivat eniten tietoa edellä mainituista aiheista. Tämä onkin taas suoraan peilattavissa Rauhankoulun asettamiin tavoitteisiin. Yläkoululaisille ja lukiolaisille tavoitteena on antaa tietoa edellä mainituista aiheista, kun taas alakoululaisten kanssa tietoa annetaan enemmän oman elämänpiirin tasolla.

Tutkimuskysymysten ulkopuolelta nousi esille muun muassa ohjaajien asiantuntevuus. Moni vastaajista kiitteli ohjaajien läsnäoloa ja rauhallista otetta. Ohjaajien pätevyys näkyi myös siinä, että menetelmät koettiin hyvinä; Jotta Rauhankoulun toimintakokonaisuuksissa käytettävät menetelmät voi toimia odotetulla tavalla, on ne osattava ohjeistaa hyvin. Rauhankoulun toimintakokonaisuuksien ohjaajien pätevyys vaikuttaa suoraan Rauhankoulun toimintakokonaisuuksien laatuun. Hyvä ohjaaja voi taata laadukkaan päivän.

8.1. Toteutuiko tavoitteet?

Rauhankoulun toimintakokonaisuudet on ollut laadukkaita ja vaikuttavia, kun Rauhankoulun sille asettamat tavoitteet on täyttyneet. Kävikö näin? Seuraavaksi esittelen, mitä tavoitteita kyselyiden pohjalta on saavutettu. Tulee kuitenkin muistaa, että laadullisen tutkimuksen tarkoituksena ei ole antaa faktatietoa, etkä näin pieneen otokseen voida perustaa koko Rauhankoulun toimintakokonaisuuksien laadukkuutta. Tämä kuitenkin antaa suuntaviivoja ja havainnollistaa, miten osa osallistujista toimintakokonaisuudet ovat kokeneet, ja miten ne on vaikuttanut.

Osallistujien empatiakyvyn vahvistuminen tekemäni tutkimuksen perusteella toteutui ja näin tavoitteetkin saavutettiin. Tutkimuksessa kävi ilmi Rauhankoulun toimintakokonaisuuksien vahvistaneen osallistujien empatiakykyä vähintään jonkin verran. Empatiakyvyn lisääntymisen ohella osallistujien suvaitsevaisuus erilaisuutta kohtaan lisääntyi.

Rauhankoulun toimintapäiviin kuuluu vahvasti keskustelu ja pohdinta konfliktien ja epätasa-arvon syistä. Jo toimintapäivä itsessään saa osallistujat keskustelemaan teemasta, ja tutkimuksen mukaan Rauhankoulun toimintapäivien teemoja jatkotyöstettiin joissakin luokissa paljon. Näin voidaan päätellä, että keskustelu konfliktien ja epätasa-arvon syistä toteutuu toimintapäivien aikana, ja joissain määrin myös toimintapäivien jälkeen. Siihen, että aiheet jää elämään, vaikuttaa suuresti opettajien oma kiinnostus rauhan- ja kehityskasvatuksen teemoihin.

Osallistava ote läpi Rauhan ja kehityksen toimintakokonaisuuden mahdollistaa vahvasti sen, että keskustelua globaaleista ongelmista, esimerkiksi konfliktien ja epätasa-arvon syistä tapahtuu. Osallistaminen on tärkeä toimintatapa Rauhankoulussa, ja sen myötä osallistujat saavat pysähtyä arvopohdinnan ääreen asiaan paneutuneiden aikuisten kanssa. Rauhankoulun toimintakokonaisuuksissa pyritään kuulemaan jokaista osallistujaa, myös hiljaisimpia, jotta jokainen saisi

osallisuuden tunteen ja äänensä kuuluviin. Oma oppimisen kokemus on vahvasti esillä niin osallisuuden teoriapohjassa kuin Rauhankoulun toimintakokonaisuuksissa.

Tutkimus osoittaa, että Rauhankoulun toimintakokonaisuuksiin osallistuminen sai osallistujia tiedostamaan omia vaikutusmahdollisuuksia vähintään jonkin verran, ja parhaissa tapauksissa paljon tai erittäin paljon. Tutkimuksesta nousi esille myös, että varsinkin alakoululaiset ymmärsivät omat vaikutusmahdollisuutensa omassa lähipiirissä, kuten koulussa ja kotona. Tutkimustulokset kertovat, että Rauhankoulun asettama tavoite omien vaikutusmahdollisuuksien tiedostamisesta toteutuu. Täytyy kuitenkin muistaa, että tämä ei ole kaikkien Rauhankoulun toimintakokonaisuuksiin osallistuneiden mielipide, vaan tästä otoksesta tekemäni havainto.

Sekä puhelinhaastattelussa että Webropol-kyselyssä nousi vahvasti esille toive, että Rauhankoulun toimintapäiviin voisi tulla useammin. Kahdesta toimintapäivästä koostuvaa toimintakokonaisuutta väli- ja jatkotehtävineen pidettiin hyvänä, mutta usea vastaaja toivoi pidempikestoista yhteistyötä. Toivottiin, että yksi luokka voisi käydä koko koulutaipaleensa joka luokka-asteella Rauhankoulussa, tai vaihtoehtoisesti itse toimintakokonaisuus kestäisi kauemmin kuin kaksi toimintapäivää. Tämän kaltaiseen jatkumoon Rauhankoulu antaa eväät; Rauhankoulun tarjoamat opetusmateriaalit ja opettajille suunnatut koulutukset mahdollistavat sen, että kehityskasvatuksen teemoja jatketaan opettajien johdolla myöhemminkin. On tietysti hienoa, että Rauhankoulun toimintakokonaisuuksien kysyntä on kasvavaa ja sitä halutaan enenevässä määrin, mutta tässä vaiheessa se ei ole rahoituksenkaan takia mahdollista. Lisäksi on otettava huomioon toinen näkökulma; joillakin opettajilla ei ole mahdollisuutta tuoda luokkaa edes kahteen toimintapäivään, vaan toiveena on yksi Rauhankoulun toimintapäivä. Tämän takia ei voida suoraan olettaa, että kaikki haluaisivat monipäiväisemmän Rauhankoulun toimintakokonaisuuden.

9. Pohdinta ja yhteenveto

Opinnäytetyöni Rauhankoulun toimintakokonaisuuksien laadusta ja vaikuttavuudesta oli mielenkiintoinen mutta melko haastava tutkimus. Aihe on erittäin laaja ja monitasoinen, ja koin, että siihen olisi voinut käyttää aikaa tuplasti enemmän, kuin mitä viisitoista opintopistettä sallii. Rajasin opinnäytteeni opettajien näkökulmaan. Jos opinnäytteen laajuus olisi ollut suurempi, olisin mielelläni haastatellut opettajien asemesta oppilaita, jotka viimeisen kahden vuoden aikana ovat itse kokeneet Rauhankoulun toimintakokonaisuuden. Asenteiden muutosta ja Rauhankoulun vaikuttavuutta olisi ollut helpompi mitata suoraan osallistujia haastatteleamalla, ei välillisesti opettajia haastatteleamalla. Toki opettajien haastattelullakin saadaan hyvää tutkimustietoa esiin, mutta aihe on mielestäni niin mielenkiintoinen ja laaja, että siitä olisi saanut helpolla myös laajemmankin tutkimuksen aikaiseksi, jolloin oltaisiin päästy myös syvempiin analyysihin. Joka tapauksessa olen tyytyväinen tekemääni tutkimukseen valitsemieni rajausten puitteissakin.

Aineistosta nousi esille paljon hyvää Rauhankoulun toimintakokonaisuuksien kannalta. Aineisto osoittaa toimintakokonaisuuksien olevan laadukasta ja vaikuttavaa ja lisäksi se koetaan kiinnostavana. Kysyntää on enemmän kuin on mahdollista tarjota. Mutta kuten kvalitatiiviselle tutkimukselle on ominaista, mitään yhtenäistä johtopäätöstä tai faktaa ei tutkimus esitä. Tutkimus kuitenkin osoittaa, millä tavoin haastatellut opettajat kokevat Rauhankoulun toimintakokonaisuudet.

Rauhankoulu kouluttaa osaavia rauhankouluohjaajia, jotka takaavat myös osaltaan laadun toteutumista. Tutkimus osoittaaakin ohjaajien olevan ammattitaitoisia. Tämä havainto on kiitosta ohjaajien hyvästä kouluttamisesta, ei pelkästään koulutusviikonloppujen aikana, vaan myös Rauhankoulun järjestämien saunailtojen ynnä muiden ohjaaja-tapaamisten ja lisäkoulutuksen seurauksena.

Itselleni tutkimuksen teko oli tärkeää. Olen ollut mukana Rauhankoulun toiminnassa mukana nyt noin vuoden ja koen sen elämässäni tärkeäksi. Globaalikasvatus on minulle henkilökohtaisesti tärkeä toimintakenttä, ja haluankin tulevaisuudessa olla mukana viemässä globaalikasvatusta eri tahoille. Mielestäni maailmaa voi muuttaa

juuri kasvatuksen keinoin, ja toivon, että Rauhankoulun toimintapäivät saisivat jatkossa enemmän resursseja, jotta laajeneminen olisi näin hienolle toimintamallille mahdollista.

Opinnäytteeni alkupuolella lupasin, että annan Rauhankoululle kehittämis ehdotuksia, mikäli niitä aineistosta nousee esille. Nyt analyysin ehdittyä loppuunsa ja johtopäätösten esitettyä voin havaita, ettei kehittämis ehdotuksia juurikaan tullut. Kyselylomakkeissa kysyttiin jokaiselta opettajalta, mitä kehittämis ehdotuksia he haluaisivat antaa Rauhankoululle koskien Rauhankoulun toimintakokonaisuuksia. Esille nousi juuri edellä mainitsemani toive siitä, että mahdollisimman moni soisi Rauhankoulun toimintakokonaisuuksien kestävän pidemmän ajanjakson. Tätä kehittämis ehdotustani kuitenkin pohdin jo analyysivaiheessa, joten en nyt enää palaa siihen sen enempää.

Aineistosta itsestään ei löytynyt senkaltaisia kehittämis ehdotuksia, joita olisi mielestäni tarpeellista nostaa esille. Yksittäiset vastaajat saattoivat vastata jotakin, joka ei mielestäni kuitenkaan ole relevanttia tutkimuksen näkökulmasta. En lähde tutkijana antamaan Rauhankoululle kehittämis ehdotuksia, koska mielestäni tutkimus ei niitä antanut. Koin ennen tutkimuksen tekoa, että Rauhankoulun toimintakokonaisuus on hyvä ja toimiva paketti. Nyt kun tutkimus on tehty, koen että Rauhankoulu on todella hyvä ja toimiva paketti. Olisin toivonut, että olisin voinut antaa jotakin kehittämis ehdotuksia esiin tulleista johtopäätöksistä, mutta jos niitä ei kerran noussut esille, niin en niitä väkisin keksikään. On tietysti hienoa, että Rauhankoulun toimintamalli on näin toimiva paketti, että pystyn tutkimuksella osoittaman sen olevan laadukasta ja vaikuttavaa.

LÄHTEET

Julkaistut lähteet:

Alasuutari, Pertti 1999, Laadullinen tutkimus. Tampere. Vastapaino

Allahwerdi, Helena 2001. Kansainvälisyyskasvatuksen suosituksia maailmankansalaisen kypsyyskokeeseen. Helsingin yliopiston opettajankoulutuslaitos. Helsinki. Hakapaino

Erwin, Phil 2001. Asenteet ja niihin vaikuttaminen. Helsinki WSOY

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2001. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere. Vastapaino

Gretschel Anu 2002. Kunnallisen nuorten osallisuusympäristön perustaminen. Teoksessa Anu Gretschel (toim.) 2002. Lapset nuoret ja aikuiset toimijoina - artikkeleita osallisuudesta. Kuntatalon paino. Helsinki

Hirsjärvi, Remes, Sajavaara 2004. Tutki ja kirjoita. Gummerus kirjapaino. Jyväskylä

Kurki, Leena 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere. Vastapaino

Kuula, Arja 2006. Tutkimusetiikka, aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Gummerus kirjapaino. Jyväskylä

Lillrank, Paul 1999. Laatuajattelu. Laadun filosofia, tekniikka ja johtaminen tietoyhteiskunnassa. Keuruu. Otava

Maailmaa muuttamaan 2010. Globaalikasvatuksen työkirja järjestöille. Kehitysyhteistyön palvelukeskus Kepa ry, printpalvelut

Myllymäki, Tiina 2004. Pallo haltuun, kansainvälisyyskasvatus Suomessa. Esa Print Oy. Lahti

North-South centre of the council of Europe 2008. Global education guidelines. Lisbon

Vehkalahti, Reetta 2006. Leikkivä teatteri. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä

Wahlström, Riitta 1991. Rauhan- ja kansainvälisyyskasvatus koulussa, Jyväskylän yliopisto. kirjapaino Sisäsuomi

Internetlähteet:

Harju, Aaro 2004. Järjestötoiminnantietopalvelu. Osallistuminen ja vaikuttaminen. Viitattu 20.11.2011
www.kansalaisfoorumi.fi/osallistuminen-ja-vaikuttaminen/osallisuus.html

Parrila, Sanna, 2002: Perhepäivähoito osana suomalaista päivähoitojärjestelmää, Näkökulmia perhepäivähoidon laatuun ja sen kehittämiseen. Oulun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunta. Väitöskirja. Viitattu 29.11.2011.
<http://urn:isbn:9514268741>

Rauhankasvatusinstituutti 2011. Mitä on rauhankasvatus? Viitattu 18.11.2011
www.rauhankasvatus.fi/mit%C3%A4_rauhankasvatus

Rauhanliitto 2011. Rauhankoulun opetussuunnitelma. Viitattu 29.10.2011
www.rauhanliitto.fi/rauhankoulu/rauhankoulu/ooetussuunnitelma

Ulkoasiainministeriö 2011. Kehitysyhteistyö. Viitattu 29.10.2011
www.formin.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=32345&content=1&culture=fi_FI

Virta, Kalle 2011. Metakognitiivisten taitojen kehittäminen. Viitattu 20.11.2011
<http://users.utu.fi/kavirt/vebopaskorjattu/opas2.1.htm>

LIITTEET

Liitteenä Opettajien puhelinhaastattelun runko. Webropol-kysely oli samasta rungosta tehty kyselylomake, jossa oli täsmälleen samat kysymykset. Siksi liitteessä tämä vain kerran.

Esitiedot:

Oletko opettajana a) yläkoulussa b) alakoulussa c) lukiossa

Oletko a) Turusta b) pk-seudulta c) Tampereelta d) Vaasasta

Milloin olit luokkasi kanssa Rauhankoulun toimintakokonaisuudessa?

Kevät 2010 Syksy 2010 Kevät 2011

1. Herättikö Rauhankoulun toimintakokonaisuuteen osallistuminen luokassanne keskustelua tai ajattelua rauhan- ja kehityskasvatuksen teemoihin liittyen?

(Vastaa oman arviosi mukaan site, että asteikolla 1-5; 5= Paljon 1=Ei lainkaan)

1 2 3 4 5

1. a) Yksilöissä? Jos, niin millaisia? _____

1. b) Koko luokassa? Jos, niin millaisia? _____

2. Vahvistiko Rauhankoulun toimintakokonaisuus mielestäsi osallistujien empatiakykyä?

Erittäin paljon Paljon jonkin verran vähän ei lainkaan

Esimerkkejä tai havaintoja:

3. Lisäsikö Rauhankoulun toimintakokonaisuus osallistujien tietoa seuraavista aiheista:

(Vastaa oman arviosi mukaan siten, että asteikolla 1-5; 5= erittäin paljon, 4=paljon, 3=jonkin verran, 2=vähän ja 1=ei lainkaan)

lastenoikeudet

1 2 3 4 5

kehitysmaiden arki ja todellisuus

1 2 3 4 5

pakolaisuus

1 2 3 4 5

väkivallaton kansalaistoiminta

1 2 3 4 5

omat vaikuttamismahdollisuudet

1 2 3 4 5

Kommentteja ja huomioita:

4. Saiko Rauhankoulun toimintakokonaisuus osallistujia tiedostamaan omia vaikutusmahdollisuuksia ja rohkaisiko se toimintaan?

(Vastaa oman arvion mukaan siten, että asteikolla 1-5; 5 = erittäin paljon 1= ei lainkaan)

1 2 3 4 5

Esimerkkejä tai havaintoja

5. Miten arvioit Rauhankoulun toimintakokonaisuuden vaikuttaneen oppilaisiisi?

6. Millaisena kuvittelet luokan kokeneen Rauhankoulupäivät?

(Vastaa oman arviosi mukaan siten, että asteikolla 1-5; 5=erittäin hyvä, 4=hyvä, 3=melko hyvä, 2=melko huono ja 1=huono)

a) Menetelmät?

1 2 3 4 5

b) Sisällöt?

1 2 3 4 5

7. Oletko hyödyntänyt Rauhankoululta saamiasi materiaaleja luokassa?

(Vastaa oman arviosi mukaan siten, että asteikolla 1-5; 5=paljon 1= ei lainkaan)

1 2 3 4 5

8. Oletteko jatkotyöstäneet Rauhankoulussa käsiteltyjä teemoja?

(Vastaa oman arviosi mukaan siten, että asteikolla 1-5; 5=paljon 1= ei lainkaan)

1 2 3 4 5

9. Parannusehdotuksesi Rauhankoulun toimintakokonaisuudelle laadun ja vaikuttavuuden näkökulmasta?_____
